

EUROMONITOR

RAPORT TRIMESTRIAL DE MONITORIZARE A PROGRESULUI ÎN
IMPLEMENTAREA PLANULUI DE ACȚIUNI UNIUNEA EUROPEANĂ-
REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADĂ IUNIE-SEPTEMBRIE 2013

Autori:

Igor Boțan
Nadejda Afanasieva
Polina Panainte
Adrian Lupușor
Denis Cenușa

Chișinău, octombrie 2013

Notă: Autorii au realizat acest raport cu bună-credință și bune intenții. Numai autorii sunt responsabili de afirmațiile și concluziile exprimate, care nu sunt în mod necesar împărtășite de Fundația Soros-Moldova, Guvernul Republicii Moldova sau alte instituții menționate în raport.

CUPRINS

■ Introducere	3
■ Democrația și supremația legii	4
■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului	6
■ Soluționarea conflictului transnistrean	7
■ Creșterea bunăstării populației.....	9
■ Politici macroeconomice și macrofinanciare	10
■ Economia de piață funcțională	11
■ Dezvoltarea rurală și regională	12
■ Politica socială și de ocupare a forței de muncă	13
■ Relații comerciale	14
■ Serviciul vamal	15
■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate)	16
■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate)	18
■ Aspecte sanitare și fitosanitare.....	18
■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților.....	20
■ Serviciile.....	21
■ Serviciile financiare	22
■ Circulația capitalului și a plăților curente	23
■ Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea asigurărilor sociale.....	23
■ Impozitarea	24
■ Politica concurențială	25
■ Drepturile de proprietate intelectuală și industrială	25
■ Achiziții publice	27
■ Statistica	27
■ Controlul financiar și aspectele aferente.....	28
■ Politica industrială.....	28
■ Transport.....	29
■ Energia	31
■ Societatea Informațională	33
■ Sănătatea publică	34

■ Introducere

Raport trimestrial de monitorizare a progresului în implementarea PAUEM în perioada iulie-septembrie 2013 este elaborat în cadrul proiectului comun "Relațiile UE-Moldova – monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului estic în anul 2013" finanțat de Fundația Soros-Moldova.

Scopul proiectului este de valorifica cadrul de dezbateri ce a fost creat în proiectele similare precedente și de a asigura o informare și o participare înaltă a publicului în dezbaterile legate de procesul de integrare europeană. Proiectul adoptă o viziune nouă asupra procesului de monitorizare a progresului, bazată pe instrumente de monitorizare și informare mai atractive și mai prietenoase publicului larg, pe o evaluare mai profundă a oportunităților și riscurilor, costurilor și beneficiilor procesului de integrare la nivel de sectoare economice și domenii de politici prioritare și pe eforturi de advocacy și de informare publică mai bine țintite.

Raportul trimestrial EUROMONITOR este structurat pe **28 de domenii**, în cadrul carora au fost prezentate evoluțiile perioadei monitorizate, evaluat impactul acțiunilor întreprinse și identificate probleme majore. Raportul este disponibil pe paginile web a organizațiilor partere www.e-democracy.md și www.expert-grup.org. De asemenea, este creată o pagina aparte www.euromonitor.md, care este concepută ca un instrument de vizualizare intuitivă și prietenoasă a dinamicii progresului în procesul de integrare europeană a Moldovei, prin evaluarea situației inițiale (2005), situației curente (2012) și a progresului trimestrial realizat la nivelul fiecărei acțiuni/reforme în parte, domeniului de politici și la nivel global. Prezentarea situației inițiale (din 2005) și a celei curente (2012) se face în baza concluziilor raportului de evaluare a progresului pentru anii 2005-2012 și este axat pe domeniile incluse în raport. Progresul trimestrial pentru anul 2013 este, de asemenea, evaluat în baza domeniilor incluse în raport.

■ Democrația și supremația legii

REFORMA JUSTIȚIEI

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 este în curs de implementare. Pe parcursul lunii septembrie 2013 Ministerul Justiției a dat publicității șapte rapoarte sectoriale intermediare. Astfel, acțiunile prevăzute pentru reforma **sectorului judecătoresc**, au fost realizate către prima jumătate a anului current în proporție de 65%, acțiuni realizate parțial – 29%; **justiția penală** – 75% din acțiunile preconizate realizate, 27% realizate parțial; **accesul la justiție și realizarea hotărârilor judecătorești** – 33% acțiuni realizate complet, 46% realizate parțial; **integritatea actorilor sectorului justiției** – 47% acțiuni realizate complet, 37% realizate parțial; **rolul justiției în dezvoltarea economică** – 47% acțiuni realizate complet, 40% realizate parțial; respectarea drepturilor omului în justiție – 66% acțiuni realizate complet, 31% realizate parțial; **sector al justiției bine coordonat, bine administrat și responsabil** – 74% acțiuni realizate complet, 17% realizate parțial. În timpul întâlnirii din 3.07.2013, de la Strasburg, cu Secretarul General al Consiliului Europei, Thorbjørn Jagland, Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a specificat prioritățile procesului de reformare a justiției, menționând necesitatea concentrării asupra alegerii, numirii și promovării judecătorilor și procurorilor, fortificarea rolului Institutului Național al Justiției, combaterii corupției în sectorul judecătoresc.
- Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr.17 din 02.07.2013 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii nr.153 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Curtea a stabilit că Legea nr.154 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, prevede că *transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se efectuează de către Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, în baza unor criterii clare, transparente, obiective și bazate pe merit*. Curtea a concluzionat că stabilirea de către Consiliul Superior al Magistraturii a procedurii și criteriilor de selectare a judecătorilor în vederea transferării lor la alte instanțe judiciare este nu doar constituțională și legală, ci și firească naturii și activității acestui organ al autoadministrării judecătorești.
- La 11 iulie 2013, Procurorul General și Ministrul Justiției au semnat Ordinul comun cu privire la constituirea Grupului de lucru pentru elaborarea proiectelor de lege privind reforma Procuraturii. Grupul de lucru a fost alcătuit din reprezentanți ai Procuraturii, Ministerului Justiției, organizațiilor specializate ale societății civile. De asemenea, în grupul de lucru au fost atrași reprezentanți ai Misiunii UE în Republica Moldova, Misiunii OSCE, Ambasadei SUA la Chișinău, Reprezentanței Oficiului Consiliului Europei în Moldova. Sarcina grupului de lucru este elaborarea pachetului de amendamente legislative, inclusiv propuneri pentru amendarea Constituției, Legea cu privire la procuratură, precum și alte acte legislative care au tangență cu justiția penală. Prioritățile sunt axate pe revizuirea procedurii de numire și demitere a Procurorului General, stabilirea criteriilor pentru selectarea, numirea și promovarea procurorilor, răspunderea disciplinară, eliminarea imunității generale a procurorilor, demilitarizarea instituției procuraturii, inclusiv prin examinarea oportunității de a acorda procurorilor statutul de magistrat așa cum prevede programul de guvernare al Coaliției Pro-Europene.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Elaborarea de către Guvern și adoptarea de către Parlament a proiectelor de lege care prevăd: responsabilizarea sporită a judecătorilor care comit abuzuri și ilegalități; salarizarea adecvată a corpului judecătoresc, în scopul asigurării independenței magistraților; îmbunătățirea comunicării sistemului judecătoresc cu societatea, au fost identificate printre sarcinile urgente în promovarea reformei justiției de către Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, care a prezidat la 19 septembrie 2013 o ședință dedicată reformei în justiție. La ședință care au participat Prim-ministrul,

ministrul Justiției, președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, președintelui Curții Supreme de Justiție, președintelui Curții de Apel Chișinău;

- Audierile publice finale pe marginea unui pachet de legi care prevăd înăsprirea sancțiunilor împotriva judecătorilor corupți, au avut loc pe 9 septembrie 2013. Proiectele prevăd testarea obligatorie a candidaților pentru funcția de judecător și procuror cu detectorul de minciuni, confiscarea bunurilor, originea cărora nu pot fi explicate, precum și introducerea în Codului Penal a unui nou tip de infracțiune – „îmbogățire ilicită”;
- A fost anunțată crearea unei comisii speciale în Parlament, din care vor face parte președinții comisiilor de profil, deputați, consilieri, funcționari publici specializați în domeniul juridic pentru a dezbate modificările legislative ce se referă la reforma Procuraturii. Acest lucru a fost menționat în timpul vizitei de lucru a Președintelui Parlamentului la Procuratura Generală;
- În conformitate cu prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice cererile de reabilitare se depun la Procuratura Generală de persoanele care au fost supuse represiunilor în baza deciziilor organelor de stat judiciare sau extrajudiciare. În prima jumătate a anului current Procuratura Generală a soluționat 296 de cereri referitoare la reabilitarea persoanelor supuse represiunilor politice. În baza cererilor au fost întocmite și expediate 215 certificate de reabilitare în privința a 283 persoane. Reprezentanții Procuraturii au depus la Curtea Supremă de Justiție 10 recursuri în anulare împotriva hotărârilor judecătorești, fiind solicitată încetarea proceselor penale și reabilitarea condamnaților

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Adoptarea actelor normative prevăzute de strategia de reformă a justiției, a regulamentelor pentru activitatea instituțiilor de drept, precum și exprimarea bunelor intenții ale înalților demnitari în favoarea reformei sectorului de justiție nu este resimțită pozitiv de către justițiabili. Astfel, refuzul șefului statului să autorizeze transferarea unor judecători ai judecătoriei comerciale de circumscripție la Judecătoria sectorului Centru a fost ușor depășită de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), precum și demersurile Procurorului General în vederea începerii procedurii penale împotriva unor magistrați sau procurori sunt mai degrabă acțiuni sporadice și nu sunt în măsură să convingă opinia publică că reforma sectorului de justiție dă rezultatele scontate. Efectele pozitive ale acțiunilor invocate se vor face resimțite odată cu manifestarea voinței politice de aplicare adecvată a acestora;
- Reformarea, asigurarea independenței și eficienței justiției necesită concentrarea eforturilor, demonstrarea voinței politice generale și a capacităților administrative pe câteva dimensiuni: abordare apolitică și dezinteresată a procesului de reformă a justiției; combaterea și prevenirea corupției în justiție, etc.

COMBATAREA CORUPȚIEI

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- Centrul Național Anticorupție (CNA) și-a desfășurat activitatea în cadrul stabilit, raportând: rețineri în flagrant pentru acte de corupție a angajaților din domeniul medicinei, învățământului, mediului de afaceri, organelor ocrotirii normelor de drept, etc; organizarea trainingurilor anti-corupție pentru diferite categorii de beneficiari din domeniul public;
- CNA și-a publicat Raportul de activitate în primul semestru al anului 2013. Datele statistice privind activitatea CNA permite crearea unei viziuni de ansamblu asupra activității instituției și gradului de infracționalitate în domeniile de activitate. Astfel, în perioada de raport, s-au depistat și contracarat 268 de infracțiuni, inclusiv acte de corupție și cele conexe - 206 infracțiuni, iar de alte categorii – 62. Domenii afectate de corupție conform infracțiunilor depistate sunt: administrația publică locală (primării, consilii locale) - 49 acte de corupție și conexe; organele afacerilor interne - 27; întreprinderi de stat (din subordinea Cancelariei de Stat, MTID, MTIC, ARFC din subordinea Guvernului etc.) – 14; sănătate – 12; justiția (judecătoriile, executorii judecătorești, penitenciarele, birourile de probațiune)

– 11; avocatura – 8; Serviciul Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor – 8; învățământ – 8; organele IFPS de pe lângă Ministerul Finanțelor – 5. S-a finisat cercetarea penală pe 240 de cauze penale, dintre care: expediate în judecată – 78 de dosare în privința a 108 de persoane; clasate – 162. Pe motive de nereabilitare s-au clasat 7 dosare penale, iar de reabilitare – 155. Urmărirea penală a fost suspendată pe 24 de dosare penale, inclusiv în legătură cu: neidentificarea persoanei care a săvârșit infracțiunea – 20; sustragerea învinuitului de la urmărirea penală – 4

- Comisia Națională de Integritate (CNI) și-a desfășurat activitatea în cadrul stabilit, raportând: decizii de inițiere a procedurii de control a veniturilor și proprietăților unui șir de deputați, judecători, procurori, primari, etc., precum și decizii de control a conflictelor de interese. În deciziile sale CNI constată abateri de la legislația existentă preponderent în cazurile primarilor.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Adoptarea actelor normative prevăzute de strategia de reformă a justiției, precum și a regulamentelor pentru activitatea instituțiilor de drept nu este resimțită pozitiv de către justițiabili. Efectele pozitive ale acțiunilor invocate se vor face resimțite odată cu manifestare voinței politice de aplicare adecvată a acestora;
- Conducerea parlamentului și a CNI a convenit asupra necesității modificărilor legislative necesare pentru perfecționarea cadrului legal, respectiv a mecanismelor de verificare a declarațiilor cu privire la venituri și proprietate și de interese personale, unificarea normelor legislative și eliminarea normelor ce admit interpretări ambigue, aplicări contradictorii etc.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Consolidarea instituțională, implementarea reglementărilor în contextul prevenirii corupției, gestionarea sistemului de verificare a veniturilor, conflictelor de interese și incompatibilităților, cooperarea cu autoritățile naționale, rămân a fi problemele majore cu care se confruntă CNI. Această concluzia a fost făcută de Președintele parlamentului, care a vizitat CNI.
- Menținerea influențelor politice și de grup asupra instituțiilor publice și a organelor de drept favorizează persistența manifestărilor de corupție, acestea fiind stimulate și de percepția de impunitate generată prin acoperirea politică aplicabilă pe verticală și orizontală.

■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În perioada de referință s-au înregistrat progrese minore în domeniul drepturilor omului. În această perioadă Parlamentul RM nu a aprobat nicio lege în domeniul drepturilor omului fiind în vacanță. Guvernul la rândul său a aprobat o nouă lege cu privire la avocatul poporului și a transmis-o Parlamentului spre aprobare; a aprobat un nou plan de acțiuni de asigurare a egalității de gen; a avansat în organizarea activității mediatorului comunitar pentru comunitățile populate de romi; și a continuat eforturile de creștere a gradului de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.

Astfel a fost aprobată Hotărârea nr. 557 din 17.07.2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar; HG nr. 569 din 29.07.2013 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Centrului de zi pentru persoane vârstnice și a standardelor minime de calitate; HG nr. 599 din 13.08.2013 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială; HG nr. 572 din 30.07.2013 cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.933 din 31 decembrie 2009 cu privire la aprobarea planului de acțiuni pentru asigurarea egalității de gen. De asemenea, în această perioadă Guvernul a desemnat Biroul Relații Interetnice în calitate de organ responsabil pentru asigurarea prezentării comentariilor Guvernului Republicii Moldova pe marginea

comunicărilor individuale sau colective contra Republicii Moldova adresate Comitetului ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

Numărul mic de acțiuni întreprinse de autorități în vederea asigurării respectării drepturilor omului în lunile iulie-septembrie 2013 au determinat un progres puțin sesizabil în acest domeniu. Printre rezultatele așteptate ca urmare a hotărârilor adoptate de guvern se evidențiază:

- Un număr de 15 mediatori comunitari își vor începe activitatea în acest an în 14 localități din Republica Moldova și vor contribui la asigurarea eficientă a accesului cetățenilor de etnie romă la servicii de asistență socială, educație, asistență medicală, etc.;
- Un șir de centre de zi vor presta servicii specializate în vederea asigurării activităților de îngrijire, reabilitare și (re)integrare socială a persoanelor vârstnice și vor contribui la prevenirea instituționalizării prin menținerea persoanelor vârstnice în mediul familial și comunitar;
- Va fi evaluat gradul de acces al persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială și vor fi revizuite standardel tehnice și actele normative pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială, armonizându-le cu actele comunitare;
- Va fi continuat efortul de respectare a drepturilor egale ale femeilor și bărbaților prin implementarea unor activități noi în acest sens și continuarea activităților începute în perioada 2010-2013;
- O evoluție pozitivă în perioada de referință o reprezintă numărul mai mic de plângeri înregistrate privind comiterea actelor de tortură și numărul de două ori mai mic de cauze penale pornite în vederea combaterii traficului de persoane în comparație cu anul trecut. Aceste rezultate pot fi atribuite eforturilor de prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și de eradicare a maltratării și a torturii din ultimii ani.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Eforturile de asigurare a drepturilor și libertăților omului rămân totuși subminate de unele hotărâri ale autorităților centrale prin care se încălcă principii fundamentale precum nediscriminarea, integritatea fizică și psihică a persoanei (de ex. amendarea Codului Contravențional, introducerea castrării chimice – declarată ulterior neconstituțională);
- Intrarea în vigoare a noilor prevederi ale Codului Contravențional prin care se stabilesc sancțiuni pentru difuzarea informațiilor care propagă alte relații decât cele legate de căsnicie și familie a declanșat un val de reacții din partea societății civile și a organizațiilor internaționale, care pun la îndoială determinarea autorităților de asigurare a nediscriminării;
- În această perioadă Moldova a fost condamnată de 4 ori de către CEDO pe cauze de încălcare a principiului securității raporturilor juridice, tortură și tratament inuman, pe temeuri procedurale și lipsa unei diligențe în efectuarea urmăririi penale;
- Continuă să fie înregistrate dificultăți în asigurarea libertății presei și a libertății de exprimare, în special în rândul mass mediei de investigație. Impactul legii privind libertatea de exprimare rămâne a fi redus ca urmare a lipsei de informare despre existența acesteia în rândul judecătorilor, dar și a jurnaliștilor.
- A fost în continuare amânată adoptarea legislației care să reglementeze transparența proprietății mass-media, piața de publicitate și de-monopolizarea pieței mass-media;
- Persistența accidentărilor grave în timpul muncii și a deceselor ca urmare a accidentelor de muncă în lipsa controlului necesar pentru asigurarea respectării standardelor de bază în domeniul muncii.

■ Soluționarea conflictului transnistrean

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- Runda ordinară de negocieri în format “5+2” s-a desfășurat în perioada 16-17 iunie 2013, la Viena. Întrunirea s-a desfășurat în cadrul strategiei “pașilor mici pentru a oferi perspective mari”,

reformulate astfel de Reprezentantul special al Președintelui în exercițiu al OSCE, Andrei Deșcița. La reuniune au fost examinate probleme referitoare la: asigurarea condițiilor necesare pentru libera circulație a persoanelor și mijloacelor de transport; evidența fluxurilor migraționale; domeniul educației (soluționarea problemelor cu care se confruntă școlile moldovenești cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană); situația ecologică din bazinul râului Nistru (părțile conflictuale au semnat o decizie protocolară privind activitățile comune în domeniul protecției mediului înconjurător și ocrotirii ecosistemului râului Nistru); demontarea funicularului de peste Nistru, din preajma orașelor Rezina și Rîbnița; evacuarea din regiunea transnistreană a surselor radioactive scoase din uz; cooperarea economică, eventuala creare a spațiului economic unic; interacțiunea organelor de drept în luptă împotriva crimei organizate;

- Negocierile în format „5+2” au fost precedate de îndemnuri venite din partea Adunării Parlamentare a OSCE, care la 3 iulie, la Istanbul, a adoptat o Rezoluție în care se recomandă “intensificarea eforturilor în avansarea negocierilor”, exprimându-se îngrijorarea “în legătură cu incidentele recente din Zona de Securitate”;
- Grupului politic de sprijin pentru Moldova din cadrul Congresului SUA, a dat publicității o Declarația cu privire la stadiul actual al procesului de reglementare transnistreană. Declarația menționează necesitatea: elaborării unui statut legal pentru Transnistria, convenit în cadrul formatului “5+2”, pentru a preveni escaladarea ulterioară a conflictului; finalizării evacuării trupelor ruse și a munițiilor din regiune, în conformitate cu angajamentul internațional recunoscut (oficial) al Federației Ruse, asumat în 1999 la Summit-ul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- La 24 septembrie a avut loc întâlnirea Prim-ministrului, Iurie Leancă, cu liderul administrației de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk, în cadrul căreia a fost prelungită decizia protocolară privind circulația transportului feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană;
- Grupurile de lucru ale părților pentru probleme umanitare au convenit asupra proiectului deciziei protocolare cu privire la mecanismul de stabilire a pensiei și ajutorului social. Proiectul se referă la achitarea pensiilor sau indemnizațiilor sociale cetățenilor din Republica Moldova care s-au stabilit cu traiul în regiunea transnistreană și invers;
- Reprezentanții Chișinăului și Tiraspolului au convenit să caute modalități de interacțiunea poliției și miliției din Bender.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Reprezentanții administrației de la Tiraspol au formulat cauzele împotrivirii față de aderarea Republicii Moldova la Zona de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv (ZLSAC) cu Uniunea Europeană (UE): apariția a noi impedimente birocratice impuse Republicii Moldova de către UE și extinse ulterior în mod automat asupra Transnistriei, ceea ce va spori dependența Tiraspolului față de Chișinău; refuzul UE de a lua în calcul interesele agenților economici transnistreni, punându-i în fața faptului împlinit – să treacă la standardele moldovenești. Administrația de la Tiraspol consideră că situația în curs de devenire lipsește cooperarea agenților economici transnistreni cu UE de perspective. În astfel de condiții, Tiraspolul și-a anunțat “decizia fermă” de aderare la procesele integraționiste euroasiatice;
- Federația Rusă insistă în continuare asupra deschiderii unui consulat general la Tiraspol, această necesitate fiind caracterizată a fi de o “nevoie stringentă”. Potrivit vice-ministrului rus al Afacerilor Externe, Grigori Karasin: “Circa 180 mii de conaționali ai noștri locuiesc în Transnistria. Noi nu putem lăsa fără atenție nevoile acestor oameni. Partea rusă a insistat și va insista ca un consulat general în Transnistria să fie deschis”;
- Punctele migraționale, pe care intenționează să le amplaseze Guvernul de la Chișinău de-a lungul Nistrului a provocat tensiuni în relațiile cu Tiraspolul și Moscova. Ambasadorul rus cu misiuni speciale, Serghei Gubarev a declarat că țara sa dezaprobă “intenția de a instala posturi migraționale pe Nistru. Cea mai importantă problemă care trebuie să fie soluționată astăzi este restabilirea

încrederii între cele două maluri ale Nistrului". Pe de altă parte reprezentanții Ucrainei au atenționat asupra inadmisibilității recurgerii la "măsuri unilaterale. Pentru a clarifica situația a fost nevoie de intervenția ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Natalia Gherman, cu explicația că două posturi migraționale deja funcționează cu scopul testării funcționalității, iar "instalarea definitivă a posturilor de-a lungul Nistrului se amână pentru un termen indefinit", întrucât există opunere din partea unor participanți la formatul „5+2”, iar pe de altă parte "Parlamentul Republicii Moldova a probat deja și sancțiunile pentru șederea pe malul stâng a locuitorilor Transnistriei - deținători de pașapoarte ucrainene și ruse";

- Un subiect de îngrijorare a apărut în legătură cu discuțiile referitoare la re-dotarea pacificatorilor ruși cu noi echipamente militare. A fost nevoie de explicațiile ministrului Apărării, Vitalie Marinuță, care a declarat că trebuie să se renunțe la „dotarea unităților misiunii de menținere a păcii cu echipament militar suplimentar, mai ales cu tehnică atât de puternică, cum sunt elicopterele de luptă. Avem suficient armament pe Nistru. Chișinăul consideră că, componenta militară a operațiunii de pe Nistru trebuie minimizată... Posibilitatea de introducere a elicopterelor sau a altor sisteme de armament pe teritoriul Republicii Moldova fără acordul autorităților de la Chișinău este exclusă. În aceeași ordine de idei, Prim-ministrul, Iurie Leancă, în cadrul discursului de la Adunarea Generală ONU, a reiterat necesitatea retragerii prezenței militare rusești din regiunea transnistreană.

■ Creșterea bunăstării populației

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul trei au fost întreprinse mai multe acțiuni menite să contribuie la creșterea bunăstării populației, printre care poate fi menționată aprobarea la 30 iulie 2013 prin Hotărârea nr.572 a „Noului Plan de acțiuni pe anii 2013-2015 pentru implementarea Programului național de asigurare a egalității de gen pentru anii 2010-2015” care, în premieră, prevede asigurarea egalității de gen inclusiv în sfera securității, ordinii de drept și serviciul militar în cadrul Armatei Naționale. Totodată, începând cu 7 august 2013, prin intermediul Fondului Republican de susținere socială a populației au fost transferate subvențiile pentru școlarii din familiile vulnerabile către Fondurile locale. Valoarea indemnizațiilor unice pentru școlarizare a fost stabilită la minim 300 lei sau cu 100 lei mai mult față de anul precedent. E de menționat că la mijlocul lunii august a fost aprobat Regulamentul cadru de organizare și funcționare a Biroului comun de informații și servicii sociale. Astfel că, la nivel de autorități, vor fi create birouri comune de informații, care vor veni să ofere consultații și informații populației locale în domeniul protecției sociale, căutarea locurilor de muncă și a dezvoltării afacerilor, a agriculturii, a proprietății funciare, referitor la diverse servicii juridice și financiare. Conceptul de bază este principiul "ghișeului unic".

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Aprobarea „Noului Plan de acțiuni pentru anii 2013-2015 pentru implementarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015” are menirea de a contribui la organizarea acțiunilor de informare și conștientizare pentru publicul larg, în particular pentru zonele rurale, privind dreptul și accesul femeilor și bărbaților în tratament egal pe piața muncii și în viața economică, acordarea garanțiilor financiare pentru creditele întreprinderilor gestionate de femei, organizarea sesiunilor de instruire pentru agențiile de publicitate, în vederea prevenirii apariției publicității cu conținut sexist etc..
- Ajutoarele materiale menționate au menirea să susțină familiile vulnerabile cu copii de vârstă școlară, inclusiv copiii orfani neinstituționalizați, copii cu dizabilități, familii monoparentale, familii numeroase și copiii romi.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși sunt întreprinse acțiuni în vederea asigurării egalității de gen, totuși, societatea rămâne a fi una tradițională cu delimitări clare între așa-zisa "munca a femeilor" și "munca bărbaților", acest lucru fiind observat inclusiv în cadrul recentului studiu de utilizare a timpului efectuat de Biroul Național

de Statistică. Concomitent, înrădăcinarea practicilor de utilizare a publicității cu caracter sexist, va fi foarte complicat de a fi eliminată deoarece necesită o schimbare de mentalitate atât a antreprenorilor corespunzător, dar și a consumatorilor acestui tip de publicitate.

- Puterea de cumpărare a populației rămâne a fi una foarte redusă, iar ajutoarele materiale alocate deși sunt binevenite, cuantumul acestora rămâne a fi unul foarte mic în comparație cu cheltuielile minime necesare pentru supraviețuirea păturilor social-vulnerabile. Astfel că multe familii continuă să se bazeze pe remiterile de peste hotare.
- Crearea Birourilor comune de informații la nivelul autorităților publice raionale este o inițiativă binevenită ce ar facilita atât accesul la informații, dar și efectuarea schimbului de date și informații. Totuși, problema de bază în acest sens o constituie numărul relativ mic al populației, dar și al funcționarilor care utilizează instrumentele TI în activitatea profesională, inclusiv și disponerea de cunoștințe și abilități limitate în acest sens.

■ Politici macroeconomice și macrofinanciare

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie în domeniul dat poate fi menționată aprobarea Foii de parcurs privind acțiunile Guvernului pentru eliminarea constrângerilor critice în calea afacerilor. Foaia de parcurs prevede circa 90 de măsuri legislative și normative și include o serie de acțiuni în domeniile-cheie de politici, cu impact direct asupra businessului: administrarea fiscală, comerțul transfrontalier și administrarea vamală, concurența, accesul la finanțare și la o justiție eficientă și credibilă. Totodată, au fost aprobate Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 și Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”. Primul document stabilește măsurile de dezvoltare a activității inovaționale, care ar permite Republicii Moldova să aplice mecanisme eficiente de dezvoltare cu impact pe termen lung. Strategia „Inovații pentru competitivitate” cuprinde întreg spectrul de inovații, atât cele externe, cât și interne. Concomitent, în luna august curent au fost aprobate și vor fi puse în aplicare cu începere din 1 ianuarie 2014 un set de Standarde Naționale de Contabilitate, Indicații metodice și Planul general de conturi contabile. În cel mai scurt timp urmează să fie aprobate Recomandările metodice privind tranziția la SNC noi, care vor conține prevederi referitor la modul de trecere de la SNC existente, în vigoare începând cu 1 ianuarie 1998, la SNC noi, elaborate în baza directivelor UE, SIRF și legislația națională. În perioada 19 august - 14 octombrie 2013, edilii și contabilii din cele 898 de autorități publice locale din satele, orașele și raioanele Republicii Moldova, vor participa la seminare specializate, dedicate formării și gestionării bugetelor locale după sistemul de finanțare prevăzut de noua redacție a Legii privind finanțele publice locale. Conform conceptului, echipele mobile, constituite din reprezentanți ai Cancelariei de Stat, Ministerului Finanțelor, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), și experți din partea partenerilor de dezvoltare, se vor deplasa în toate raioanele țării pentru a explica în detalii noua modalitate de formare a bugetelor locale, raporturile dintre autoritățile centrale și cele locale în ceea ce privește formarea bugetelor, și alte aspecte de interes pentru primării.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Organizarea seminarelor specializate, dedicate formării și gestionării bugetelor locale după sistemul de finanțare prevăzut de noua redacție a Legii privind finanțele publice locale va permite edililor și contabililor din autoritățile publice locale din satele, orașele și raioanele Republicii Moldova să acumuleze cunoștințele necesare. Noul sistem de finanțare a APL este introdus în conformitate cu prevederile Programului de guvernare, a Strategiei Moldova 2020, și a Strategiei naționale de descentralizare, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova, și face parte din reforma de descentralizare, care urmărește dezvoltarea echilibrată și durabilă a tuturor localităților Republicii Moldova, consolidarea capacităților și sporirea autonomiei locale, și participarea mai largă a cetățenilor la viața comunității.
- Înlăturarea constrângerilor critice în calea dezvoltării unui mediu de afaceri favorabil, va spori competitivitatea firmelor moldovenești și va permite economiei să beneficieze la maximum de

regimurile comerciale preferențiale cu CSI și UE. Măsurile sunt orientate, în special, spre beneficiul întreprinderilor mici și mijlocii și prevăd simplificarea condițiilor la toate etapele unei afaceri - de la înființare până la lichidarea acesteia. Guvernul va institui un mecanism efectiv de sancționare a funcționarilor publici și a conducătorilor autorităților publice pentru încălcarea cadrului normativ care reglementează activitatea de întreprinzător. În plus, acesta va revizui anual sancțiunile pentru aceste încălcări.

- Strategia „Inovații pentru competitivitate” cuprinde întreg spectrul de inovații, atât cele externe, cât și interne. Implementarea corectă și adecvată a strategiei va contribui la asigurarea unui cadru consistent de politici pentru sporirea competitivității internaționale a țării și edificarea unei economii bazate pe cunoaștere, prin dezvoltarea capitalului uman, prin consolidarea capacităților firmelor moldovenești de a absorbi, genera și difuza inovații și prin interconectarea mai strânsă a acestora cu centrele universitare și de cercetare.
- Programul-cadru de suport al acordurilor aflate în desfășurare și cele viitoare dintre Republica Moldova și UE va permite realizarea mai multor proiecte Twinning, TAIEX, SIGMA și va oferi asistență tehnică în valoare de 30 de mil. euro. Banii vor fi alocați pentru elaborarea și revizuirea politicilor naționale, legislației în domeniul reformării administrației publice, justiției, afacerilor interne și comerț astfel încât prevederile Planului de Acțiuni RM-UE să fie aplicate în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și pentru participarea Republicii Moldova la programele comunitare și agențiile UE. Scopul programului este consolidarea instituțională și îndeplinirea condițiilor necesare semnării Acordului de Asociere, crearea Zonei de Liber Schimb și avansarea spre regimul liberalizat de vize.
- Strategia „Moldova Digitală 2020” vine să asigure un teren propice pentru dezvoltarea în Republica Moldova a unei societăți informaționale, astfel ca societatea să poată beneficia pe deplin de avantajele oferite de tehnologiile informaționale. Concomitent, implementarea acesteia va presupune inclusive dezvoltarea infrastructurii pentru a asigura accesul tuturor cetățenilor la internet în bandă largă.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Una dintre problemele cheie care continuă să persiste vizează carențele în ceea ce privește elaborarea și implementarea mecanismelor eficiente și adecvate pentru implementarea strategiilor și prevederilor cadrului normativ. Excepțiile de la regulă domină, iar corupția înrădăcinată practic în toate sectoarele, împiedică și mai mult dezvoltarea și aplicarea echitabilă a normelor prevăzute.
- Consolidarea capacităților și sporirea autonomiei locale, și participarea mai largă a cetățenilor la viața comunității sunt factori care indubitabil ar contribui la dezvoltarea echilibrată și durabilă a tuturor localităților Republicii Moldova. Totuși, una dintre problemele de bază care împiedică deseori intențiile pozitive o constituie existența unei anumite reticențe inclusiv din partea anumitor reprezentanți ai autorităților locale de a implica și a stimula participarea largă a cetățenilor la viața comunității și în particular la formarea bugetelor locale.

■ Economia de piață funcțională

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre principalele evoluții în acest domeniu a fost constituirea Platformei de Comunicare interinstituționale care întrunește conducătorii autorităților publice centrale, gestionari ai fondurilor naționale de dezvoltare, directorii Agențiilor de Dezvoltare Regională, Instituții de consultanță și suport în afaceri (ODIMM, MIEPO, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Camera de Comerț și Industrie, Agenția pentru Eficiență Energetică), reprezentanți ai platformelor economice de dezvoltare (ZEL-uri, Parcuri industriale, Incubatoare de afaceri), precum și ai mediului de afaceri, ai societății civile. În cadrul primei ședințe, desfășurate la 26 iulie curent, participanții au convenit să se întrunească trimestrial, inclusiv în ședințe tematice pentru a pune în discuție principalele constrângeri identificate în activitatea de implementare a proiectelor de dezvoltare economică și de valorificare a potențialului regional. Obiectivele Platformei urmăresc asigurarea unei viziuni integrate asupra problemelor de ordin economic cu care se

confruntă regiunile țării și identificarea soluțiilor sustenabile pentru viitor, precum eficientizarea procesului de orientare a investițiilor publice pentru proiectele de dezvoltare, implementate pe întreg teritoriul țării, în vederea excluderii dublărilor/suprapunerilor ce apar în proces de realizare a proiectelor. Concomitent, a fost elaborat proiectul "Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pentru anii 2013-2020". În noua Strategie, Ministerul Economiei și-a propus să schimbe filosofia reformelor anterioare, urmând o paradigmă de dezvoltare economică a țării bazată pe investiții, inovații și competitivitate. Planul de acțiuni propus pentru implementarea Strategiei este prevăzut pentru trei ani și va fi reînnoit anual, oferind o flexibilitate și oportunitate de ajustare mai operativă la schimbările de conjunctură. În contextul elaborării Cadrului Bugetar pe termen mediu pe perioada 2014-2016, Ministerul Economiei a inițiat elaborarea Strategiei sectoriale de cheltuieli în domeniul dezvoltării sectorului privat. Strategia respectivă va conține prevederi referitoare la continuarea Programului în anii 2014-2015.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTEPRINSE

- Comunicarea și coordonarea implementării politicilor de dezvoltare economică a țării la nivel interinstituțional, integrând principalii actorii implicați în acest proces pe platforma de comunicare lansată este o inițiativă importantă ce ar trebui să conducă la un impact pozitiv. Platforma de comunicare își propune să informeze mediul de afaceri, partenerii sociali, societatea civilă, partenerii de dezvoltare despre acțiunile întreprinse și rezultatele obținute în procesul de implementare a proiectelor de dezvoltare economică la nivel local/regional. Pe Platforma de comunicare interinstituțională vor fi discutate și analizate necesitățile investiționale de soluționare a problemelor privind diversificarea economiilor pe întreg teritoriul țării, dezvoltarea și modernizarea potențialului industrial, susținerea activității antreprenoriale, dezvoltarea uniformă a infrastructurilor (energetică, transport, utilități), prevenirea calamităților naturale și protecția mediului, etc.. Platforma de comunicare a fost instituită în vederea asigurării unei sinergii financiare, instituționale și informaționale, prin activități consolidate și coordonate.
- Dacă anterior, accentul major se punea pe de-reglementare, eliminarea reglementărilor inutile și a procedurilor administrative excesive, axate mai mult pe cantitate decât pe calitatea reformelor, în prezent, accentul este pus pe dezvoltarea unui sistem de reglementare mai inteligent. Acesta presupune o reglementare mai receptivă, adaptabilă la evoluțiile științifice și tehnologice, oferind flexibilitate pentru inovație și standarde de performanță pentru mediul de afaceri. În același timp, reglementarea inteligentă se caracterizează prin reguli clare de joc, care necesită a fi respectate pe deplin.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Crearea unei economii competitive, care ar asigura o dezvoltare durabilă și calitativă rămâne o provocare. Asigurarea pilonilor fiabili, un sistem judiciar eficient și corect, mediu de afaceri favorabil și creșterea încrederii în instituțiile publice continuă să solicite eforturi importante și acțiuni coerente și coordonate. Neimplicarea în realizarea unor profunde transformări a generat o situație în care economia națională a acumulat dezechilibre structurale și funcționale dificil de surmontat.

■ Dezvoltarea rurală și regională

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie în domeniul dat poate fi menționată elaborarea proiectului de lege privind eficiența energetică și transmiterea acestuia Guvernului pentru examinare și aprobare, inclusiv actualizarea strategiilor regionale. Concomitent, în septembrie curent au fost stabilite perspectivele colaborării cu Grecia în domeniul economic. A fost lansat proiectul CO-WANDA (Convenția pentru managementul deșeurilor pentru navigația interioară pe Dunăre), realizare concludentă în cadrul SUERD (Strategia UE pentru Regiunea Dunării). E de menționat că proiectul a fost inițiat la propunerea unui partener de dezvoltare din Galați. Totodată, la 12 iulie 2013 a fost ratificat Acordul de finanțare din partea Băncii Europene pentru

Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) privind oferirea a 150 milioane de euro pentru reabilitarea drumurilor principale din Moldova. Împrumutul va fi oferit în trei tranșe, în funcție de progresele obținute.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Stabilirea colaborării cu Grecia are ca scop dezvoltarea economică a regiunilor din ambele state. În acest sens, crearea unei Camere de Comerț moldo-elene ar contribui la promovarea reciprocă a produselor și serviciilor și ar permite diversificarea piețelor de desfacere pentru produsele autohtone.
- Implementarea adecvată a proiectului CO-WANDA va contribui la avansarea în funcționarea sistemului de management al deșeurilor navale, concomitent va fi benefică efectuarea unui schimb de experiență cu mai multe țări în acest sens, în special din regiunea râului Rin.
- Obținerea finanțărilor externe necesare pentru reabilitarea drumurilor va avea un impact pozitiv asupra avansării în obiectivul de asigurare a unor drumuri naționale de calitate care vor contribui inclusiv la relansarea economiei țării. E de menționat că până în prezent, BERD a semnat 100 de proiecte investiționale în Republica Moldova, în sumă totală de 897 de milioane de euro, acestea cuprinzând domeniile energetic, transporturi, activitatea economică agricolă, industria și sectoarele bancare.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deocamdată sunt foarte puțin diversificate sursele energetice. Alternative realizabile în termen restrâns pentru actualul furnizor de bază nu au fost deocamdată identificate, iar singura alternativă fiind construcția conductei de gaz Iași-Ungheni, proces care necesită timp.
- Resursele locale rămân a fi limitate, iar diferențele de dezvoltare economică și socială între regiunile țării sunt importante. Concomitent, autoritățile publice dispun de capacități instituționale insuficiente și corespunzător au o experiență redusă în implementarea proiectelor regionale și a parteneriatelor intercomunitare.
- Este absolut necesară valorificarea corectă și calitativă a surselor financiare externe, astfel încât să contribuie la dezvoltarea infrastructurii regionale și implicit la relansarea economiei naționale. În acest sens, asigurarea unui nivel înalt al lucrărilor planificate și monitorizarea implementării și utilizării corecte a surselor financiare este imperativă, căci au fost înregistrate numeroase carențe la acest capitol în experiența anterioară, în special cu referință la reabilitarea drumurilor naționale. Aceasta a condus de facto la costuri mult mai înalte atât din punct de vedere cantitativ, dar și calitativ.

■ Politica socială și de ocupare a forței de muncă

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului trei au fost întreprinse un șir de eforturi în domeniul dat, printre evoluțiile cheie poate fi menționată semnarea Acordului între Republica Moldova și Republica Polonă în domeniul asigurărilor sociale și Aranjamentul administrativ pentru aplicarea acestuia, inclusiv finalizarea procesului de dotare tehnică și instruire a tuturor asistenților sociali la nivel național în domeniul utilizării Sistemului Informațional Automatizat "Asistență Socială". Semnarea acordului menționat are ca scop protejarea drepturilor sociale ale persoanelor asigurate din Republica Moldova, care desfășoară o activitate de muncă, sau care au domiciliu permanent pe teritoriul Republicii Polone. E de menționat că Republica Moldova, la etapa actuală, are încheiate 8 Acorduri similare cu România, Bulgaria Portugalia, Estonia, Cehia, Luxemburg, Austria și Belgia. Concomitent, au fost inițiate negocieri pentru semnarea unui Acord în domeniul asigurărilor sociale cu Italia.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Semnarea Acordului în domeniul asigurărilor sociale va permite beneficiarilor să se bucure de următoarele tipuri de prestații: pensii pentru limită de vârstă, pensii de invaliditate cauzată de boli obișnuite, pensii și indemnizații de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau cauzată de boli profesionale, pensii de urmaș. Ceea ce e important de menționat, e că prevederile documentului se vor aplica inclusiv persoanelor care au achitat contribuții de asigurări sociale anterior intrării în vigoare a Acordului, în conformitate cu legislația ambelor sau a unuia dintre statele parte la Acord.
- Implementarea Sistemului Informațional Automatizat "Asistență Socială" ar trebui să asigure monitorizarea beneficiarilor pentru prevenirea situațiilor de risc pentru familiile vulnerabile, precum și să gestioneze mai eficient cazurile de dificultate în care se găsesc familiile sărace. O altă miză este analiza și planificarea mai eficientă a sistemului de asistență socială, o mai bună evidență a datelor referitoare la solicitanți și beneficiari, precum și înregistrarea mai operativă a cererilor pentru acordarea de ajutor social sau serviciilor sociale, iar în rezultat o protecție socială mai sigură pentru populație.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Situația pe piața muncii nu a înregistrat schimbări semnificative, iar insuficiența locurilor de muncă continuă să persiste. Cel mai acut fiind resimțită în cazul localităților rurale, unde oportunitățile de angajare sunt limitate. În consecință, apar factori puternici de stimulare a migrației forței de muncă bine calificate, care favorizează exportul de inteligență. În acest sens, deși au fost inițiate un șir de proiecte, inclusiv de reconstrucție a drumurilor, menite să creeze locuri de muncă noi, totuși a fost necesară apelarea la forța de muncă externă care dispune de calificările solicitate, ținând cont de faptul că oferta internă spre regret este una limitată și nu corespunde criteriilor necesare.

■ Relații comerciale

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Trimestrul 3 a fost dominat de o serie de constrângeri comerciale legate de restricțiile la exporturile moldovenești de vinuri și producția agro-alimentară aplicate de Federația Rusă. Interdicția pentru exporturile de băuturi alcoolice a fost introdusă de partea rusă de la data de 10 septembrie, fiind extinsă doar asupra producătorilor din partea dreaptă a Nistrului. Suspendarea exporturilor de băuturi alcoolice către Rusia pot crea premise pentru intensificarea relațiilor comerciale cu UE. Astfel, oficialii europeni au pus în discuție posibilitatea majorării cotelor pentru exporturile de vinuri moldovenești către UE. De asemenea, partea europeană și-a exprimat intenția de a oferi asistență de expertiză Republicii Moldova în vederea depășirii barierelor existente în alte sectoare, cum ar fi cel de producție a cărnii de pui. În vederea soluționării problemei restricțiilor comerciale impuse de Federația Rusă, Guvernul RM a cerut MAIA să întreprindă acțiuni pentru asigurarea calității produselor exportate. Totodată, Ministerului Economiei i-a revenit sarcina să dezvolte un mecanism ce ar permite livrările producției alcoolice conform Acordului de Liber Schimb cu CSI, bazat pe prevederile OMC. Pentru a îndeplini condițiile pentru semnarea Acordului de Asociere și a ZLSAC, Guvernul RM a aprobat proiectul de lege privind ratificarea Acordului de finanțare cu UE, ce prevede o asistență tehnică în valoare de 30 de mil. de euro. În altă ordine de idei, Ministerul Economie a elaborat Foaia de parcurs privind competitivitatea. Potrivit documentului, urmează să fie creat un mediu de afaceri ce va permite economiei naționale să valorifice avantajele oferite de regimurile comerciale preferențiale cu UE și CSI. Începând cu 10 septembrie, au fost reduse o serie de taxe percepute de consulatele românești. Printre acestea se regăsesc și taxele pentru supralegalizarea sigiliilor și a semnăturilor de pe un document cerut la exportul ori importul mărfurilor, care va costa 47 lei românești față de taxa anterioară ce varia între 300 și 1.500 euro.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Foaia de parcurs identifică problemele care împiedică stabilirea unui mediu de afaceri favorabil – resursele umane, accesul la resurse financiare, infrastructura transportului și energetică,

infrastructura calității, concurența etc.. Documentul elaborat propune o serie de intervenții de politici, însoțite de aproximativ 300 de acte legislative europene ce urmează a fi transpuse pentru implementarea Acordului de Asociere și a ZLSAC. Pentru coordonarea acțiunilor menționate, Ministerul Economiei a propus crearea unui Consiliu al competitivității, format pe bază de paritate, atât din reprezentanții autorităților publice, cât și de către mediul de afaceri.

- Intențiile părții europene de a majora cota pentru exporturile vinurilor moldovenești reprezintă un gest de încurajare și susținere a producătorilor moldoveni. De asemenea, expertiza propusă de UE în sectoarele de producție, precum cel al produselor animaliere (carnea de pui), poate crea precondiții pentru îmbunătățirea calității unor categorii de produse extrem de sensibile, care din cauza calității reduse nu pot fi exportate pe piața europeană. În orice caz, restricțiile introduse de partea rusă va stimula producătorii să diversifice în continuare piața de desfacere, ceea ce va necesita îmbunătățirea calității produselor. Pe de altă parte, aceasta va reduce gradul de dependență față de piața rusească.
- Criza exporturilor de producție alcoolică permite autorităților moldovenești să se axeze pe reînnoirea cadrului bilateral moldo-rus, în particular în domeniul comerțului. Adicional, previzibilitatea și stabilitatea relațiilor comerciale cu Federația Rusă ar putea fi asigurată ca urmare a intențiilor UE de a crea o convergență mai mare între sistemul regulator (standardele tehnice, fitosanitare, procedurile vamale etc.) al UE și cel al Uniunii Vamale.
- Asistența tehnică prevăzută în proiectul de lege privind ratificarea Acordului de finanțare cu UE implică realizarea unor proiecte Twinning, TAIEX, SIGMA. Aceasta mai prevede elaborarea și revizuirea politicilor naționale, legislației în mai multe domenii, inclusiv în domeniul comerțului, în corespundere cu prevederile Planului de Acțiuni RM-UE.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Consiliul competitivității va reprezenta o nouă platformă de comunicare între autorități și mediul de afaceri. Însă funcționalitatea viitoarei platforme este incertă atât timp cât nu este prevăzută antrenarea unui actor terț, cum ar fi societatea civile (reprezentanți prin intermediul Consiliului Național de Participare). Așadar, atragerea sectorului asociativ poate genera o mai mare transparență, sporind eficiența activităților desfășurate de Consiliu.
- Oportunitățile oferite de către partenerii europeni trebuie să poarte un caracter complementar la acțiunile întreprinse de autoritățile naționale pentru îmbunătățirea infrastructurii calității. Propunerile lansate de UE constituie mai degrabă “un colac de salvare” pentru depășirea situației de criză în care se află partea moldovenească. De aceea, restabilirea canalelor de comunicare cu autoritățile ruse este un proces inevitabil, ce urmează să se soldeze cu anularea restricțiilor comerciale. Pierderea pieței ruse nu poate fi compensată de participare masivă pe piața europeană. Or, produsele moldovenești dispun de preț și calitate necompetitive cu cele europene. Astfel, eforturile autorităților trebuie să vizeze valorificarea deplină a regimului comercial preferențial cu CSI și conformarea concomitentă a produselor cu rigorile pieței europene.
- Chiar dacă autoritățile au propus un plan de acțiuni în vederea gestionării problemei exporturilor de vinuri, reacția a fost întârziată. Totodată, nu a fost identificată originea problemei și nici stabilite instituțiile ce urmează a fi sancționate. În realitate, MAIA și agențiile subordonate (ANSA) se numără printre autoritățile responsabile de asigurarea calității produselor moldovenești exportate.

■ Serviciul vamal

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Un proiect de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative în scopul armonizării legislației naționale la cea comunitară în domeniul procedurilor vamale și comerțului a fost aprobat de Guvernul RM. În acest sens au fost aprobate modificările de rigoare la Codul vamal și cel contravențional, Legea cu privire la tariful vamal și Legea serviciului în structurile vamale. A fost publicat proiectul de lege privind Nomenclatura

Combinată a mărfurilor Republicii Moldova, care întrunește concomitent nomenclatura tarifară și statistică, precum și tariful vamal de import. Serviciul vamal a lansat conceptul de vămuire electronică, care prevede simplificarea procedurilor vamale pentru agenții economici. Conform principiului „ghișeului unic” se prevede asigurarea controlului și monitorizării actelor permise (licențe, permise, certificate) prin interacțiunea electronică a autorităților emitente cu organul vamal. Amintim că implementarea acestui model a devenit posibilă datorită perfecționării sistemului informațional vamal, în iunie 2013. A fost aprobat Regulamentul privind echipele mobile ale Poliției de Frontieră, dar și modificări la Regulamentul circulației rutiere privind activitatea de patrulare în zona de frontieră. De asemenea, este prevăzută crearea unor echipe mobile mixte, în care vor fi antrenate și alte instituții, cum ar fi Serviciul Vamal, Inspectoratul general de poliție, Biroul migrațiune și azil.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Elaborarea și aprobarea Nomenclurii Combinate a mărfurilor Republicii Moldova corespunde cu angajamentele menționate în Planul de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 112 din 14 decembrie 2010. La intrarea în vigoare a noii Nomenclaturi Combinate a mărfurilor va fi abrogat concomitent nomenclatorul de mărfuri anterior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1525 din 29 decembrie 2007.
- În urma introducerii vămuirii electronice va fi posibilă transportarea mărfurilor direct de la frontieră, fără a fi necesară deplasarea la postul vamal intern, fapt ce va reduce costurile administrative și timpul de vămuire a mărfurilor. Conceptul de Vămuire Electronică a fost elaborat cu scopul modernizării activității Serviciului Vamal, în conformitate cu obiectivele stipulate în Standardele-Cadru privind Securitatea și Facilitarea Comerțului Mondial, aprobate în 2005 de Organizația Mondială a Comerțului.
- Potrivit Regulamentului privind echipele mobile ale Poliției de Frontieră, Departamentul Poliției de Frontieră din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (MAI) va crea echipe mobile în vederea asigurării inspecției teritoriului supravegheat pe arii mai extinse, în cadrul operațiunilor de frontieră.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși proiectul de lege privind Nomenclatura Combinată a mărfurilor a fost elaborat în 2012, cel mai probabil din cauza factorului politic acesta nu a fost adoptat conform termenului preconizat pentru a intra în vigoare în 2013. Potrivit estimărilor curente, legea privind Nomenclatura Combinată a mărfurilor ar putea fi adoptată în al IV trimestru al anului curent, ceea ce va însemna că aceasta ar putea intra în vigoare de la 1 ianuarie 2014

■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate)

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În perioade de referință, Consiliul de Acreditare a discutat despre necesitatea consolidării capacității instituționale a sistemului de evaluare a conformității, pentru a ridica nivelul de credibilitate a certificatelor moldovenești pe piața externă. Odată ce Cooperarea Europeană pentru Acreditare (EA) va da aviz pozitiv cu privire la activitatea Centrului de Acreditare MOLDAC va fi posibilă semnarea Acordului de Recunoaștere Multilaterală a Cooperării Europene pentru Acreditare (EA MLA). În conformitate cu prevederile Legii nr. 235 din 01.12.2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității și a Regulamentului privind organizarea și funcționarea instituției publice, MOLDAC a inițiat semnarea unor convenții cu autoritățile de reglementare. În acest sens, a fost semnată o convenție cu MAIA privind recunoașterea organismelor de

evaluare a conformității care solicită dreptul de a activa în domeniul agro-alimentar. Anterior, un document similar a fost semnat și cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, vizând domeniul construcțiilor. Proiectul de Hotărâre de Guvern (HG) cu privire la aprobarea Reglementării tehnice privind aparate de cântărit neautomate a fost publicat. Reglementarea dată transpune Directiva Consiliului 2009/23/CE privind instrumentele de cântărire neautomate, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L122 din 16.05.2009. De asemenea, a fost publicat proiectul HG cu privire la aprobarea unităților de măsură legale. Ultima prevede optimizarea cadrului de reglementare existent. Astfel, va fi eliminat un gol legislativ important cauzat de inexistența în cadrul legal național a unui act normativ ce ar reglementa unitățile de măsură legale - măsurile, unitățile și definițiile lor. Aceasta va reglementa utilizarea unităților de măsură în scopuri economice, sănătății publice, de siguranță publică sau în scopuri administrative. Cele două HG au fost elaborate cu suportul Proiectului Băncii Mondiale "Ameliorarea Competitivității". Aprobarea lor va permite optimizarea cadrului de reglementare existent. Ca urmare, va fi creată posibilitatea de a exporta produse autohtone pe piața europeană prin implementarea cerințelor stabilite în statele membre UE. De asemenea, vor putea fi recunoscute aparatele de cântărit cu funcționare neautomată importate din UE. A fost prezentat proiectul HG pentru aprobarea tarifelor la serviciile prestate de Institutul Național de Standardizare, ce pune în aplicare pct. 21 al Regulamentului de organizare și funcționare a Institutului Național de Standardizare (INS), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 996 din 27 decembrie 2012. Potrivit HG se propune ca tarifele la publicarea și difuzarea documentelor normative în domeniul standardizării să fie aprobate de Guvern, deoarece aceste servicii sunt de interes public.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Semnarea Acordului de Recunoaștere Multilaterală a Cooperării Europene pentru Acreditare (EA MLA) va deschide piața europeană pentru produsele moldovenești, în baza certificatelor de conformitate eliberate de organisme de evaluare a conformității, acreditate de MOLDAC. Acest lucru va contribui în mod nemijlocit la sporirea competitivității produselor moldovenești.
- Dispozițiile Reglementării tehnice privind aparate de cântărit neautomate urmează să reducă barierele în calea comerțului, stabilind cerințele esențiale pentru aparatele de cântărit cu funcționare neautomată și stabilind o modalitate mai simplă de evaluare a conformității. Implementarea directivei are un potențial înalt pentru optimizarea mediului de afaceri. Aceasta va duce la diminuarea costurilor ce țin de introducerea pe piață și punerea în funcțiune a aparatelor de cântărit.
- Nivelul tarifelor va fi stabilit reieșind din faptul că din bugetul de stat vor fi acoperite aproximativ 90% din cheltuielile suportate de INS pentru desfășurarea activității de standardizare. În acest fel, tarifele la publicarea și difuzarea documentelor normative în domeniul standardizării vor permite recuperarea a circa 10% din cheltuielile suportate de INS. Estimativ, în următorii 5 ani, ca urmare va fi redusă presiunea financiară asupra agenților economici, ceea ce ar fi echivalent cu 20 mil. lei.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Centrul Național de Acreditare MOLDAC trebuie să asigure servicii credibile și competente în vederea confirmării calității produselor autohtone și conformării acestora cu cerințele europene. În continuare lipsește o claritate cu privire la termenele și stadiul de pregătire al Republicii Moldova pentru semnarea Acordului cu Cooperarea Europeană de Acreditare. Motivul acestei incertitudini poate fi condiționată de persistența deficiențelor în domeniul capacităților instituționale în domeniul acreditării.
- În cazul în care cerințele esențiale prevăzute în anexa nr. I a Regulamentului nu vor fi acoperite, Ministerul Economiei va informa Comitetul permanent de pe lângă Comisia Europeană, înființat în scopul aplicării procedurii de furnizare a informațiilor în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, precum și al regulilor referitoare la serviciile societății informaționale. În funcție de decizia comunicată de Comisia Europeană, lista cu standardele naționale, aprobată și actualizată prin ordinul ministrului economiei, va fi modificată.

■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate)

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului 3, au avut loc întruniri periodice a Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător la care au fost expuse spre dezbateri acte normative și legislative, precum și analize de impact ale acestor acte în diverse domenii care vizează direct sau indirect activitatea de întreprinzător (procedurile vamale, standardele produselor etc.). Vizibilitatea Centrelor de notificare și informare ale OMC, create în baza HG nr. 560 din 1.08.2012, rămâne extrem de redusă. În contextul instituirii ZLSAC, centrele date vor trebui să devină un suport informațional important. Or, funcțiile centrelor vor fi suplinite cu atribuții legate de informarea și notificarea pe marginea zonei de liber schimb cu UE. Așadar, activitatea acestora trebuie resuscitată atât în vederea îndeplinirii atribuțiilor legate de OMC, precum și a viitoarelor funcții în cazul ZLSAC.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Grupul reunește în discuții principalii actori în domeniul antreprenorial, cu scopul îmbunătățirii politicilor de stat realizate în domeniu, în baza unor consultări pe verticală.
- În total trebuie să funcționeze 5 Centre de notificare ale OMC, dintre care 2 în cadrul Ministerului Economiei și câte unul la MAIA, Ministerul Finanțelor și Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Printre atribuțiile Centrelor se numără notificarea secretariatului OMC și a țărilor partenere despre anumite reglementări cu incidență asupra comerțului exterior pe care le aplică Republica Moldova. De asemenea, acestea trebuie să asigure comunicarea cu statele partenere și cu secretariatul OMC, pentru a prelua schimbările operate de țările partenere în domeniul reglementărilor cu privire la comerțul exterior.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși agenda întrunirilor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător este disponibilă publicului larg pe pagina electronică a Ministerului Economiei, este dificil de evaluat impactul activității, nivelul și calitatea participării membrilor acestui grup, precum și gradul de relaționare cu societatea civilă. În continuare, se solicită introducerea unor criterii clare prin care să poate fi evaluată eficiența respectivei platforme de relaționare între autorități și întreprinzători.
- În trimestrul 3, se atestă în continuare o vizibilitate redusă a activității centrelor de notificare și informare ale OMC. Este dificil de identificat datele de contact ale persoanelor ce coordonează cu centrele respective, deși nominalizarea și instruirea acestora urma să aibă loc până la finele anului 2012, potrivit Raportului cu privire la realizarea Planului de Acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului aprobat prin HG nr. 824 din 07.11.2011. Caracterul amorf al centrelor poate fi determinat de dificultatea identificării datelor de contact ale persoanelor din cadrul centrelor pe pagina-web ale instituțiilor vizate. De fapt, datele de contact și numele persoanelor responsabile pentru activitatea Centrelor din cadrul ME, cât și din alte instituții, trebuie să fie accesibile pentru public. Amintim că rolul centrelor nu se rezumă doar la notificarea OMC, dar și la furnizarea informației către publicul interesat. (inclusiv exportatori). Astfel, ME urmează să realizeze pe deplin HG și să asigure centrelor un grad suficient de vizibilitate, din care decurge nemijlocit eficiența și utilitatea acestora pentru agenții economici din țară. Această sarcină este imperativă în contextul instituirii ZLSAC, când centrele vor căpăta atribuții de informare și notificare pe marginea acordului de liber schimb cu UE.

■ Aspecte sanitare și fitosanitare

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Principalele preocupări în acest sector rezidă în multiplele probleme legate de calitatea produselor exportate de producătorii moldoveni, precum și a produselor de import. Astfel, potrivit Serviciului Federal de control veterinar și fitosanitar din Rusia (Rospotrebnadzor), o serie de neconformități au fost depistate la producția vinicolă și fructele proaspete (în particular, au fost vizate merele și prunele). Cu toate acestea, interdicțiile au ținut în mod nemijlocit vinurile. Astfel, în producția alcoolică exportată de întreprinderile “Vinăria Purcari”, “Cricova”, “Aroma”, au fost depistate substanțe dăunătoare (concentrația de dibutilftalat). Ca urmare a restricțiilor la exporturilor de vinuri instituite de autoritățile ruse, Belarusul a adoptat decizia de a interzice activitățile de reexport a produselor vinicole către Rusia. De asemenea, autoritățile beloruse vor lua probe din vinurile moldovenești pentru a stabili dacă acestea corespund propriilor norme sanitare. Tot în trimestrul 3, pe 11 septembrie, a fost creat Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV), fiind adoptat un Regulament al Fondului Viei și Vinului. Într-o scrisoare adresată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, pe 10 septembrie, partea rusă avertizează că ar putea suspenda și exporturile de fructe și legume. Cauza evocată este depistarea în mai multe loturi de fructe a unor produse infectate cu organisme de carantină. În aceeași perioadă, în vederea îmbunătățirii capacității tehnice a ANSA de garantare a siguranței și calității alimentelor, SUA a oferit echipament și accesorii tehnice în valoare de 160,000 dolari, prin intermediul Agenției pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și a Corporației Provocările Mileniului (MCC). Acțiuni de responsabilizare a producătorilor și exportatorilor au fost întreprinse de MAIA. În domeniul vinicol, poate fi menționată semnarea Memorandumului cu asociațiile vitivinicole autohtone, conform căruia producătorii și-au asumat responsabilitatea de a produce vinuri de calitate. Alte acțiuni rezultă din Ordinul nr.184 din 30.08.2013 cu privire la exportul producției vitivinicole în Federația Rusă. Cu participarea părții cehe, autoritățile naționale intenționează să pregătească fișa tehnică pentru demararea proiectului privind „Crearea și Implementarea Registrului Vitivinicol în Republica Moldova”. În acest sens, reprezentanții Institutului Central de Supraveghere și Control din Republica Cehă au efectuat o vizită pentru a evalua sectorul vitivinicol moldovenesc și capacitățile de implicare a instituțiilor și producătorilor din sector în realizarea Registrului Vitivinicol. Pe lângă problemele existente în domeniul exporturilor au fost înregistrate mai multe cazuri de intoxicație, inclusiv de deces, cauzate de consumul de carne de pui importată, infectată cu Salmonella. Potrivit informației disponibile, în urma investigației s-a constatat că producția de carne de pui nu a fost însoțită de documente ce confirmă calitatea și inofensivitatea produsului. Pe de altă parte, pe 14 august, a fost aprobată Norma sanitar-veterinară de stabilire a cerințelor de comercializare a cărnii de pasăre. Pe 16 septembrie, cazurile de intoxicație au fost discutate în cadrul Comisiei Naționale Extraordinare pentru Sănătate Publică (CNEPS), care a recunoscut insuficiența controalelor asupra calității produselor, efectuate de către ANSA. Adicional, CNEPS a recomandat o intensificare a comunicării între ANSA și Centrul Național de Sănătate Publică din subordinea Ministerului Sănătății. În același context, s-a cerut modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.264 din 12.04.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind monitorizarea zoonozelor și a agenților zoonotici. Scopul este de a stabili atribuții și responsabilități clare între instituțiile Ministerului Sănătății și subdiviziunile Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTEPRINSE

- Solicitățile față de MAIA și alte autorități adresate de către Guvernul RM ar putea contribui la intensificarea controlului asupra calității produselor moldovenești de export, cel puțin pe termen scurt.
- Echipamentul tehnic oferit de SUA vizează îmbunătățirea capacităților de inspectare și certificare a exporturilor și importurilor de produse agricole ale ANSA, la nivelul direcțiilor regionale de inspectare. Asistența acordată prevede capacitatea autorităților naționale în domeniul garantării siguranței și calității alimentelor, în conformitate cu cerințele internaționale. Asistența respectivă face parte dintr-un program american mai amplu, dedicat consolidării capacității Moldovei de majorare a exporturilor de produse de valoare agricolă înaltă.
- Oficiul Național al Viei și Vinului reprezintă o instituție publică subordonată MAIA, cu atribuții în implementare a politicilor în sectorul viticol, viticulturii, producerii și comercializării vinurilor pe

piețele internă și externă. De asemenea, ONVV urmează să promoveze produsele vinicole moldovenești și să faciliteze procesul de diversificare a piețelor de desfacere.

- Memorandumul semnat de MAIA cu asociațiile vitivinicole autohtone prevede reglementarea fabricării vinurilor cu denumire de origine, indicație geografică, care ar presupune un control riguros la toate etapele de producție. De asemenea, Memorandumul face referință la funcționarea Oficiului Național al Viei și Vinului.
- Ordinul nr.184 din 30.08.2013 cu privire la exportul producției vitivinicole în Federația Rusă prevede următoarele acțiuni: (i) certificarea producției vinicole de către organismele de certificare în baza raportului de încercări al Centrului Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice pentru întreprinderile cu drept de export în Federația Rusă; (ii) efectuarea unor controale la întreprinderile exportatoare de către Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice.
- Proiectul privind "Crearea și implementarea Registrului vitivinicol în Republica Moldova" prevede un buget de 800 mii de euro și un termen de implementare de doi ani. Potrivit proiectului Registrul va fi în format electronic. Acesta va include informația sistematizată referitoare la suprafața plantațiilor de viță-de-vie, numele proprietarului, sortul strugurilor utilizați de întreprinderile producătoare.
- Norma sanitar-veterinară de stabilire a cerințelor de comercializare a cărnii de pasăre reglementează aspectul, greutatea, modalitatea de aplicare a denumirii sub care produsele respective ar trebui să fie comercializate, indicarea opțională a modului de creștere, sacrificare, a metodei de refrigerare, a condițiilor de depozitare, etichetare și transportare a anumitor tipuri de carne de pasăre, precum și regularitatea verificărilor.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Chiar dacă persistă factorul politic, autoritățile moldovenești nu au prezentat dovezi obținute de la laboratoarele naționale, fie cele externe (europene), ce ar proba că obiecțiile formulate de partea rusă sunt nefundamentate.
- În continuare, autoritățile naționale responsabile de verificarea și asigurarea calității produselor nu întreprind suficiente măsuri pentru a garanta siguranța producției moldovenești exportate pe piața rusă, și a contracara cazurile de neconformare cu normele sanitare.
- În cazul producției de carne de pui contaminată, autoritățile de profil nu au putut identifica furnizorul. Acest caz evidențiază o problemă în lanț ce ține atât de calitatea controlului vamal, cât și de capacitatea ANSA de a garanta siguranța alimentelor îndată ce produsele de import intră pe piața de consum autohtonă. Situația descrisă evidențiază curenți instituționali în cadrul ANSA, ceea ce poate produce pe viitor situații de risc pentru sănătatea publică. Totodată, eficiența redusă și funcționarea deficitară a instituției respective ridică semne de întrebare legate de gradul de pregătire a Republicii Moldova pentru ZLSAC.
- Odată cu înființarea ONVV va fi creat Fondul Viei și Vinului, care va fi alcătuit din taxele pe care producătorii de vinuri vor fi obligați să le achite. Sursele financiare din cadrul Fondului vor fi direcționate pentru dezvoltarea sectorului vinicol.

■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie poate fi menționată aprobarea a patru regulamente noi cu privire la organizarea și desfășurarea licitațiilor pentru achiziții publice. Documentele stabilesc noi metode de realizare a achizițiilor publice - prin dialog competitiv, folosind procedura de negociere, sistemul dinamic și prin licitații electronice. Totodată, Guvernul a avizat pozitiv proiectul de lege care prevede modificarea și completarea unor acte legislative în scopul armonizării legislației naționale la cea comunitară în domeniul procedurilor vamale și comerțului. În acest sens au fost aprobate modificările de rigoare la Codul vamal și cel contravențional, Legea cu privire la tariful vamal și Legea serviciului în structurile vamale.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Modificările au fost făcute pentru a spori transparența, eficiența și asigurarea imparțialității în procesul de achiziții publice. De asemenea, aplicarea lor se înscrie în șirul de măsuri pentru aplicarea standardelor europene în domeniul achizițiilor publice.
- Armonizarea legislației naționale la cea comunitară în domeniul procedurilor vamale și comerțului va contribui la aducerea în concordanță a procedurilor vamale cu cele practicate în țările membre UE, ceea ce va avea un impact inclusiv asupra comerțului cu țările respective și fluxului de mărfuri și servicii.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Carențele înregistrate în cazul asigurării unei competitivități sănătoase în mediul antreprenorial continuă să persiste, piața fiind caracterizată prin incertitudine și costuri de tranzacție înalte. Moldova ocupă locul 83 din 185 economii conform celui mai recent raport privind "Doing Business" și locul 87 din 144 economii conform Raportului privind Competitivitatea Globală. Companiile se confruntă cu bariere semnificative în activitatea lor, începând de la obținerea licențelor pentru anumite tipuri de activități, importul produselor, accesul și obținerea surselor financiare ieftine și mediu concurențial deficient. Totuși, în acest sens sunt întreprinse acțiuni menite să diminueze și să înlăture aceste carențe, dar implementarea lor necesită timp și eforturi importante din partea tuturor părților interesate.
- Moldova continuă să întâmpine dificultăți în atragerea ISD în economie, mai ales din cauza unor factori importanți (instabilitate politică, climat investițional necorespunzător, risc de țară ridicat, legislație imperfectă, bursă de valori subdezvoltată, infrastructură deficitară), precum și unor obstacole mai specifice (nivel ridicat al corupției, prezentă practic la toate nivelurile). Deficiențele de pe piața forței de muncă se adaugă la aceste constrângeri și ar putea afecta atractivitatea investițională pe termen lung. Mai mult decât atât, pe plan internațional Moldova este percepută ca o țară cu un nivel foarte ridicat de risc, deși nivelul de protecție a investițiilor a cunoscut unele îmbunătățiri comparativ cu perioada anterioară.

■ Serviciile

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Evoluția principală în acest domeniu a fost înregistrată în sectorului serviciilor de tehnologii informaționale. aprobat Strategia „Moldova Digitală 2020”, care prevede acțiuni în domeniul dezvoltării societății informaționale și intensificării interacțiunii cetățenilor cu tehnologiile informaționale. Strategia expune viziunea și obiectivele de dezvoltare a societății informaționale în Republica Moldova, identifică constrângerile, propune soluțiile strategice, trasează acțiunile necesare, etapele de implementare și stabilește cadrul de monitorizare și evaluare și are menirea să asigure o dezvoltare sistemică și previzibilă a țării, având la bază principiile enunțate în „Agenda Digitală pentru Europa 2020”. În altă ordine de idei, a fost lansat serviciul de plăți electronice MPay, care facilitează achitarea rapidă pentru serviciile publice. Totodată, MPay poate fi utilizat și în domeniul serviciilor comerciale. În trimestrul 3, ANCERTI a propus consultărilor publice proiectele de Hotărâri ale Consiliului de Administrație cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive SA „Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix și pe piața accesului cu ridicata în bandă largă. Astfel, ANRCETI propune operarea unor modificări la obligațiile speciale preventive impuse SA „Moldtelecom” în anul 2011, în cadrul primului ciclu al analizei piețelor respective, și impunerea unor obligații speciale preventive noi.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTEPRINSE

- Proiectul Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale "Moldova Digitală 2020" se axează pe 3 piloni principali care stau la baza dezvoltării societății informaționale: infrastructură și acces, conținut digital și servicii electronice, fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor TIC. Implementarea eficientă a acestora va impulsi dezvoltarea sectorului, prin facilitarea unui acces

mai larg la infrastructură, creșterea penetrării tehnologiilor informaționale atât sub aspect geografic, dar și la nivelul mediului de afaceri și a instituțiilor publice. Implementarea instrumentelor TIC în procesul derulării tranzacțiilor comerciale, a interacțiunii dintre firme și instituții publice precum și aplicarea în interiorul activității operaționale a instituțiilor publice va ameliora esențial calitatea climatului de afaceri și va spori calitatea serviciilor publice.

- Strategia "Moldova Digitală 2020" prevede un set de activități dedicate consolidării alfabetizării și competențelor digitale a autorităților publice locale. Astfel, se preconizează desfășurarea programului "Formarea competențelor digitale pentru angajații instituțiilor publice". În acest sens, vor fi elaborate standarde ocupaționale de competență digitală pentru funcțiile publice; vor fi organizate module pentru instruirea tradițională și on-line a angajaților instituțiilor publice; vor fi elaborate mecanisme de certificare a funcționarilor publici; iar procedurile de angajare a funcționarilor publici vor prevedea cerințe minime obligatorii în domeniul TIC.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Strategia „Moldova Digitală 2020” include informație referitor la sursele potențiale de finanțare, precum și asistența ipotetică ce ar putea fi asigurată de actualii parteneri de dezvoltare a Republicii Moldova. Oricum lipsește descrierea detaliată a costurilor și suma estimativă pentru implementarea programelor și altor acțiuni prevăzute pentru dezvoltarea sectorului TIC în perioada 2013-2020. De asemenea, documentul nu prevede nicio măsură în vederea asigurării liberalizării sectorului și eliminării monopolului deținut în prezent de Moldtelecom. Considerăm că liberalizarea acestui domeniu poate genera competiție, dar și investiții semnificative care ar putea fi folosite ulterior întru realizarea obiectivelor trasate de Strategie.
- Implementarea Strategiei ar putea să întâmpine dificultăți legate de reticență, lipsa de competențe sau insuficiența capacității tehnice în cadrul instituțiilor publice. Cauza ține atât de insuficiența resurselor umane care ar avea abilitățile și timpul necesar implicării în acest proces, precum și persistența unor interese obscure în anumite domenii, care nu doresc creșterea transparenței sau tehnologizarea anumitor procese.
- În cadrul negocierilor pentru crearea Zonei de liber schimb aprofundat și cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, obiectivul liberalizării sectorului de servicii figura drept una din cele mai sensibile și dificile subiecte. Cauza ține preponderent de ponderea majoră a unor companii de stat în diverse sectoare (telecomunicații, transport aviat, servicii poștale) și reticența autorităților de la Chișinău vizavi de liberalizarea acestor piețe. Drept rezultat, au fost negociate anumite perioade de tranziție pentru a implementarea definitivă a prevederilor directivelor europene.

■ Serviciile financiare

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre principalele evoluții în acest domeniu a fost constituirea în septembrie curent a Consiliului Național de Plăți și semnarea statutului ca rezultat al intrării în vigoare pe 15 septembrie a.c. a Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, subliniind menirea acesteia de a facilita dezvoltarea plăților fără numerar în Republica Moldova. Consiliul Național de Plăți este conceput drept un forum profesionist de consultare la nivel înalt între diverse instituții publice și private, pentru susținerea funcționării sigure și stabile a sistemului de plăți din Republica Moldova.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Încurajarea competiției pe piața plăților fără numerar va permite agenților economici și populației să beneficieze de servicii de plată calitative la prețuri avantajoase. Sporirea plăților fără numerar, prin asimilarea tehnologiilor noi este posibilă doar prin cooperarea strânsă și transparentă între instituțiile statului și operatorii de plăți.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deocamdată nu este foarte clar cum va fi asigurată securitatea informațiilor cu caracter personal și siguranța efectuării tranzacțiilor fără numerar în țară, or riscurile aferente sunt importante, inclusiv ținând cont de experiența altor țări în acest sens.

■ Circulația capitalului și a plăților curente

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie în domeniul dat poate fi menționată majorarea ponderii mijloacelor investitorilor străini cu 3,5 puncte procentuale față de realizările din ianuarie-iunie 2012, constituind 9,4% în volumul total al investițiilor utilizate. Concomitent, aprobarea Foii de parcurs privind acțiunile Guvernului pentru eliminarea constrângerilor critice în calea afacerilor va avea un impact pozitiv asupra circulației capitalului și atragerii investițiilor noi în economia națională. Foia de parcurs prevede circa 90 de măsuri legislative și normative și include o serie de acțiuni în domenii-cheie de politici, cu impact direct asupra mediului de afaceri: administrarea fiscală, comerțul transfrontalier și administrarea vamală, concurența, accesul la finanțare și la o justiție eficientă și credibilă.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Implementarea operativă și adecvată a reformelor planificate vor contribui la creșterea atractivității economiei naționale pentru investitorii străini și corespunzător va conduce la dezvoltarea mai înaltă a acesteia, prin valorificarea întregului potențial.
- Investițiile străine directe au efecte importante asupra economiilor țărilor gazdă printre care cele mai importante sunt legate de creșterea productivității muncii prin transfer de know-how, tehnologie, abilități de management și marketing favorizând progresul tehnologic și creșterea economică pe termen lung în țările în curs de dezvoltare.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Printre problemele cheie poate fi menționată încrederea relativ joasă a investitorilor atât în sistemul judiciar, cât și în autoritățile publice, ceea ce afectează nivelul investițiilor în economie și implicit circulația capitalului. Totuși, eforturile întreprinse actual inspiră o anumită speranță.

■ Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea asigurărilor sociale

EVOLUȚIILE TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 3, au fost înregistrate evoluții în domeniul asigurării securității sociale a emigranților moldoveni din Polonia și Belgia. Astfel, Republica Moldova a semnat cu Polonia Acordul în domeniul asigurărilor sociale și Aranjamentul administrativ pentru aplicarea acestuia, pe 9 septembrie. Negocieri au fost purtate cu Belgia în privința definitivării Aranjamentului administrativ pentru aplicarea unui Acord similar, semnat în septembrie 2012. În prezent, Republica Moldova are încheiate acorduri similare cu România, Bulgaria, Portugalia, Estonia, Cehia, Luxemburg, Austria și Belgia. Negocieri în domeniul asigurărilor sociale au loc cu Italia și Germania. Un Memorandum de înțelegere cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și Asociația Obștească "Centrul de Drept al Avocaților" a fost semnat de către Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne (BMA). Începând cu 1 iulie, serviciile de asistență medicală obligatorie incluse în polița de asigurare medicală au fost extinse asupra unor diverse categorii de străini și apatrizi. De asemenea, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 708 din 10.09.2013 cu privire la aprobarea proiectului de lege

pentru modificarea Legii nr. 200 din 16.07.2010 privind regimului străinilor. În prezent, acest proiect de lege este în proces de examinare în Parlamentul RM.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Acordul privind securitatea socială prevede protejarea drepturilor sociale și economice ale moldovenilor emigranți. Prevederile acestuia se aplică persoanelor care achită, fie au achitat contribuții de asigurări sociale anterior, în conformitate cu legislația ambelor sau a unuia dintre statele parte la Acord. Prin urmare, fiecare stat contractant urmează să achite partea de pensie calculată pentru perioada de activitate realizată pe teritoriul propriu. Ca urmare, pensiile vor fi transferate persoanei pe teritoriul statului în care aceasta domiciliază. Clauzele Aranjamentului, ce reprezintă un document complementar la Acord, stabilesc mecanismele de plată al unui set de prestații: pensii pentru limita de vârstă, pensii de invaliditate cauzate de boli obișnuite, pensii și indemnizații de invaliditate cauzate de accidente de muncă sau boli profesionale, pensii de urmaș.
- Potrivit Memorandumului semnat de BMA, asistența juridică va fi asigurată pentru cetățenii străini și apatrizi, aflați în custodia publică, în Centrul de plasament temporar al străinilor, aflat în subordinea Biroului. Această inițiativă se înscrie în eforturile de asigurare a accesului liber și egal la asistență juridică, prin organizarea și acordarea de asistență juridică garantată de stat, diminuând constrângerile economico-financiare care pot îngreuna accesul la justiție.
- Străinii cu dreptul de ședere provizorie (în scop de reîntregire a familiei, de muncă, studii etc.), străinii cu dreptul de ședere permanentă, apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară, au fost echivalați în drepturi și obligații cu cetățenii moldoveni în domeniul asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, aceștia sunt obligați să procure polița de asigurare similar cetățenilor moldoveni, achitând prima de asigurare stabilită în sumă fixă.
- Modificările la Legea nr. 200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor se referă la mai multe articole (21, 22, 24 și 25) ce vizează domeniul precum: acordarea vizei în situații excepționale, anularea și revocarea vizelor, refuzul de acordare a vizei, condițiile de valabilitate a documentelor de trecere a frontierei de stat. Legea dată prevede transpunerea parțială a normelor europene (Regulamentul (CE) nr. 810/2009 al PE și al Consiliului din 13.07.2009 privind Codul comunitar de vize).

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Negocierea și semnarea acordurilor privind securitatea socială trebuie să fie însoțite de campanii de informare ample a cetățenilor moldoveni, inclusiv prin dezvoltarea unor instrumente de informare online. Astfel, autoritățile sunt obligate să distribuie informație detaliată în privința următoarelor aspecte: prevederile generale ale acordurilor, instituțiile responsabile pentru plata indemnizațiilor, lista criteriilor de eligibilitate pentru potențialii beneficiari, documentele necesare spre prezentare pentru a ridica indemnizațiile prevăzute. În prezent, modalitatea de informare folosită preponderent constă în prezentarea beneficiilor acordurilor date în cadrul întâlnirilor cu membrii diasporei, organizate în timpul vizitelor oficiale întreprinse de reprezentanții Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.
- Costul ridicat pentru prima de asigurare (în sumă de 3318 lei) poate constitui un impediment în exercitarea dreptului la asigurare medicală obligatorie. Având în vedere posibilele dificultăți financiare întâmpinate de către anumite categorii de persoane, cum ar fi refugiații, este improbabil accesul acestora la asistență medicală obligatorie. Mai mult decât atât, diverse grupuri de cetățeni moldoveni beneficiază de reduceri și avantaje la achiziționarea poliței de asigurare (spre exemplu, agricultorii – reduceri de 75%, persoanele neangajate – 1700 lei). Deocamdată, autoritățile nu au prevăzut niciun fel de facilități pentru categoriile cu posibilități financiare reduse din rândul străinilor, apatrizilor și a refugiaților.

■ Impozitarea

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 3, a fost propus spre examinare în Parlament Proiectul legii privind ratificarea Convenției dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Turkmenistanului pentru evitarea dublei impunerii și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și proprietate. Au intrat în vigoare prevederile noi ale Codului fiscal referitor la dreptul la trecerea în cont a TVA în baza facturilor fiscale pasibile înregistrării în Registrul general electronic al facturilor fiscale (RGEFF). Acestea au fost aprobate prin Legea nr.172 din 12.07.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Pe 17 iulie, Curtea de Conturi a prezentat raportul de evaluare privind administrarea finanțelor publice de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, evidențiind anumite probleme legate de implementarea legislației fiscale.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

Până la moment, Republica Moldova are semnate tratate pentru evitarea dublei impunerii cu 45 de state. Importanța acestora este incontestabilă, având în vedere facilitarea cooperării economice cu alte țări, stabilirea echității fiscale pentru toți agenții economici și consolidarea capacităților autorităților fiscale pentru combaterea evaziunii fiscale la nivel internațional.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Moldova încă nu a reușit să încheie Convenții pentru evitarea dublei impunerii cu unele state cu care țara noastră menține relații economice relativ intense, cum ar fi Franța, Grecia sau Olanda.
- Conform raportului de audit la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat elaborat de Curtea de Conturi, există o serie de probleme, deficiențe și nereguli în organizarea și desfășurarea procesului de exercitare a controlului asupra: respectării legislației fiscale; calculării corecte, vărsării depline și la timp la bugetul public național a obligațiilor fiscale; a administrării TVA; activității anti-evaziune și antifraudă.

■ Politica concurențială

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre evoluțiile cheie este elaborarea proiectului Foii de parcurs pentru ameliorarea competitivității în Republica Moldova și remiterea acestuia spre avizare Autorităților Publice Centrale. Accentul Foii de parcurs este axat pe crearea unui mediu de afaceri favorabil, totodată abordând probleme precum resursele umane, accesul la finanțe, infrastructura transportului și energetică, infrastructura calității, societatea informațională, facilitarea comerțului, politica și administrarea fiscală, cercetările științifice și inovațiile, concurența. Proiectului foii de parcurs a fost discutat pe larg cu actorii de bază, fiind organizate inclusiv grupuri de lucru sectoriale: industrial, agricol și al serviciilor. Concomitent, în iulie curent a fost aprobat un proiect de lege conform căruia salariile membrilor Consiliului Concurenței urmează a fi majorate, astfel încât să nu fie mai mici decât cele ale angajaților Curții de Conturi, ceea ce reprezintă inclusiv una dintre prerogativele Legii Concurenței.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Crearea ZLSAC cu UE, dar și extinderea aplicării Acordului de Comerț Liber cu CSI, vor genera multiple oportunități pentru Moldova, atât în ceea ce privește accesul pe piață a bunurilor și serviciilor pe care îl oferă, cât și susținerea și încurajarea reformelor structurale necesare pentru ridicarea competitivității economiei naționale. Implementarea corectă a intervențiilor de politici planificate ar putea îmbunătăți situația pe termen scurt și mediu, ținând sectoare și subsectoare concrete.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Unul dintre impedimentele majore în acest sens este deficitul de investiții generat de ineficiența instituțiilor și costurile determinate de calitatea serviciilor publice acordate agenților economici, de cadrul legal și de reglementare, disponibilitatea și competențele forței de muncă etc..

■ Drepturile de proprietate intelectuală și industrială

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 3, a avut loc ședința Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI), unde a fost prezentat un raport privind sistemul de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor și cele conexe. Comisia a examinat problema tarifelor remunerației de autor și necesitatea elaborării unor metodologii de calculare a sumelor ce urmează a fi achitate în funcție de fiecare mod de valorificare a operelor. Ca urmare, a fost decisă constituirea unui grup de lucru, care va implica o serie de instituții, printre care Ministerul Economiei, Ministerul Justiției, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și Camera pentru Comerț și Industrie. Au fost întreprinse acțiuni în vederea sensibilizării importanței valorificării obiectelor de proprietate intelectuală (PI) de către instituțiile de cercetare. Primele certificate privind dreptul de utilizare a indicației geografice protejate (IGP) au fost emise de către AGEPI, pe 14 august. Astfel, au fost înregistrate IGP „CODRU” și „DIVIN”, eliberate Asociației Vitivinicole a Regiunii Geografice delimitate CODRU și respectiv Asociației Producătorilor de Divin și Brandy de Moldova. AGEPI a finalizat procesul de certificare efectuat de către Organismul de Certificare a Sistemelor de Management SRAC CERT S.R.L. din România, care este membru al Rețelei Internaționale de Certificare IQNet. Prin urmare, AGEPI a obținut Certificatul de conformitate a Sistemului de Management cu standardul ISO 9001:2008. Cu susținerea Serviciului IPR Helpdesk al Comisiei Europene, a fost desfășurat seminarul ”Managementul Proprietății Intelectuale în programele europene de cercetare”. De asemenea, AGEPI a desfășurat acțiuni de instruire privind instrumentele de combatere a fenomenului pirateriei programelor de calculator, pentru colaboratorii Inspectoratului Național de Investigații și a Procuraturii Generale.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Grupul de lucru privind tarifele remunerației de autor urmează să propună soluții pentru îmbunătățirea sistemului de gestiune colectivă, inclusiv cu privire la tarifele și metodologiile de calcul ale remunerației de autor.
- Certificatele pentru IG “CODRU” și “DIVIN” permite protejarea produselor cu aceste indicații, precum și promovarea acestora atât pe piața internă, cât și cea externă.
- În cadrul seminarului privind managementul PI în domeniul cercetării, a fost prezentat programul cadru FP7, la care Republica Moldova a aderat în 2012. Astfel, au fost aduse în atenție bunele practici de reglementare a aspectelor de PI în cadrul contractelor de finanțare a proiectelor FP7, precum și instrumentele ce ar oferi posibilitatea preluării PI ca urmare a programelor de cercetare.
- Acțiunile de instruire pentru colaboratorii organelor de drept vizează antrenarea acestora în combaterea pirateriei, prin aplicarea legislației în domeniul proprietății intelectuale, având în vedere că programele pentru calculator sunt obiecte de PI.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Raportul privind sistemul de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor și celor conexe, prezentat de CNPI, a evidențiat probleme legate de lipsa principiilor transparenței, concurenței și a corectitudinii în felul cum sunt tratați autorii/titularii de drepturi și utilizatorii.
- În ceea ce privește indicațiile geografice (IG), denumirile de origine (DO) și specialitățile tradiționale garantate (STG) se atestă necesitatea continuării promovării sistemului național de protecție în rândul agenților economici/producătorilor autohtoni. Acest obiectiv presupune activități de informare și instruire a agenților economici cu referire la procedurile de înregistrare și documentele necesare, inclusiv a caietelor de sarcini pentru aceste obiecte. Mai mult decât atât, accentul trebuie pus și pe identificarea altor produse autohtone care pot fi protejate prin intermediul IG, DO și STG. În perioada 2010-2012, a fost înregistrat un număr extrem de mic de solicitări de înregistrare a IG și DO de către resortisanții naționali. Mai mult decât atât, demersurile s-au soldat cu neeliberarea de certificate (DO: cereri – 3, certificate emise - 0 ; IG: cereri – 5, certificate emise - 0).
- Activitățile de instruire desfășurate de AGEPI pentru ofițerii de investigație în domeniul combaterii pirateriei trebuie să includă o evaluare a cunoștințelor obținute de către participanți (în privința dovezilor de licențiere, aspecte juridice și metode de control a legalității utilizării produselor software etc.). Pentru a asigura o eficiență mai ridicată se propune instituirea unui instrument de monitorizare

a performanțelor profesionale ale participanților în domeniul combaterii pirateriei. Procesul urmează să fie transparent, iar criteriile măsurabile. În paralel, AGEPI trebuie să întreprindă acțiuni pentru a spori gradul de conștientizare a fenomenului de piraterie de către cetățeni, prin organizarea campaniilor publice și educaționale pentru diverse grupuri sociale.

■ Achiziții publice

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 3, a fost înregistrată o evoluție pozitivă în privința îmbunătățirii condițiilor de realizare a achizițiilor publice. Astfel, regulamente noi cu privire la organizarea și desfășurarea licitațiilor pentru achiziții publice au fost adoptate de Guvern. Sistemul informațional automatizat "Registrul de Stat al Achizițiilor Publice" (SIA RSAP) este în continuare dezvoltat. Cu toate acestea, există anumite curențe legate de publicarea licitațiilor și a cererilor ofertelor de prețuri.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Regulamentele adoptate de Guvern stabilesc noi metode de realizare a achizițiilor publice, având la bază dialogul competitiv și cu folosirea procedurii de negociere, a sistemului dinamic și licitațiilor electronice. Amintim că potrivit sistemului vechi de achiziții publice, în cadrul concursurilor se acorda prioritate companiilor care propuneau oferte la prețuri mai mici. Astfel, erau defavorizate ofertele bazate pe calitate.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Pe pagina electronică a Agenției Achiziții Publice pot fi identificate licitații sau cereri de oferte de prețuri care nu sunt reflectate sub nicio formă în sistemul "Registrului de Stat al Achizițiilor Publice" (SIA RSAP). O explicație poate fi faptul că Registrul include date privind licitațiile sau cererile de oferte de prețuri care sunt în proces de executare sau finalizate, dar nu și cele recent lansate.
- Intrarea în vigoare a noilor regulamente nu exclude definitiv fenomenul „tenderelor aranjate”. Această problemă poate fi întâlnită în mod special în localitățile mai mici, unde transparența procesului achizițiilor publice este deficitar.

■ Statistica

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie în acest domeniu, poate fi menționată aprobarea principiilor metodologice și proiectelor chestionarelor pentru Recensământul Populației și al Locuințelor din 2014. Principiile metodologice și organizatorice au fost elaborate de către Biroul Național de Statistică în concordanță cu recomandările Conferinței Statisticienilor Europeni privind efectuarea recensămintelor populației și ale locuințelor, runda 2010, ținându-se cont de specificul și particularitățile Republicii Moldova și practica internațională în acest domeniu.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Efectuarea Recensământului populației și al locuințelor conform noilor standarde internațional acceptate va permite colectarea și formarea resurselor informaționale oportune și veridice privind numărul populației, distribuția ei teritorială, componența sa după sex, vârstă, nivel de instruire, apartenența etnică și limbă, statutul ocupațional, starea civilă, fondul de locuințe, condițiile de trai și multiple alte caracteristici socio-demografice. Aceste date sunt necesare pentru buna funcționare a administrației publice centrale și locale de toate nivelurile, precum și pentru determinarea perspectivelor de dezvoltare social-economică a țării.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși sunt întreprinse eforturi în vederea actualizării metodologiei calculării unor indicatori în conformitate cu standardele europene. Totuși, disponibilitatea anumitor indicatori prezenți și utilizați pe larg în practica internațională, care ar permite și comparabilitatea datelor, fie lipsește, fie nu sunt făcute publice, ceea ce face dificilă analiza tendințelor și cercetarea în domeniile corespunzătoare.

■ Controlul financiar și aspectele aferente

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului trei, Curtea de Conturi a emis 12 hotărâri privind rapoartele de audit în domeniul gestionării patrimoniului public în cazul întreprinderilor de stat, asigurării obligatorii de asistență medicală, exercițiul bugetar în cazul instituțiilor de stat, executarea bugetului de stat și datoriei publice și garanțiilor de stat. Printre instituțiile auditate pot fi menționate Procuratura Generală, Spitalul Clinic Republican, Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal. În rezultatul auditului efectuat, Curtea de Conturi a depistat diverse neregularități și a propus o serie de recomandări în vederea eficientizării utilizării mijloacelor publice.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Efectuarea auditului utilizării mijloacelor publice și cheltuirii eficiente a acestora este un exercițiu deosebit de important și are menirea să responsabilizeze factorii de decizie din cadrul instituțiilor vizate, dar și să aducă în atenția opiniei publice iregularitățile depistate, astfel încât să fie luate măsurile necesare pentru înlăturarea curențelor observate.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Totuși, majoritatea recomandărilor emise de Curtea de Conturi rămân pe hârtie și mai puțin sunt executate. Aceasta subminează eficiența utilizării banilor publici, precum și eforturile CC în vederea combaterii fraudelor, evaziunilor și altor infracțiuni ce afectează fondurile naționale.

■ Politica industrială

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre principalele evoluții în acest domeniu a fost inițierea fortificării infrastructurii de afaceri pe întreg teritoriul țării prin dezvoltarea unei Rețele a Incubatoarelor de Afaceri. Crearea unei rețele a Incubatoarelor de Afaceri este o inițiativă a Comisiei Europene, menită să sprijine și să consolideze infrastructura întreprinderilor mici și mijlocii din zonele rurale. Costurile pentru crearea rețelei Incubatoarelor de Afaceri în Republica Moldova și dezvoltarea capacităților instituționale ale acesteia vor fi acoperite de Uniunea Europeană. E de menționat că, rețeaua incubatoarelor de afaceri va fi conectată la o altă rețea, cea a instituțiilor de dezvoltare. Totodată, a fost prezentat Proiectul Foii de parcurs pentru dezvoltarea rețelei Incubatoarelor de Afaceri pentru anii 2013-2015 din Republica Moldova. Concomitent, a fost elaborat Planul de acțiuni privind crearea și dezvoltarea în anul 2013 a Incubatoarelor de Afaceri în raioanele Ceadâr-Lunga și Nisporeni, Studiul privind analiza necesităților Business Incubatoarelor și a metodelor de soluționare a acestora, precum și Conceptul de dezvoltare a rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Republica Moldova pentru anii 2013-2015.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Prin intermediul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri se vor oferi antreprenorilor din regiuni acces nu doar la spații de producere, dar și asistență informațională și consultativă privind managementul întreprinderii, accesul la servicii financiare, instruire, schimb de experiență, pentru ca acestea să fie capabile să se autosustină în continuare.
- Implementarea adecvată a foii de parcurs propuse va contribui la desfășurarea programelor și proiectelor de sprijin pentru IMM-uri, instrumente instituționale pentru implementarea acestora,

precum facilitarea accesului IMM la resurse informaționale, îmbunătățirea dialogului public-privat, administrarea Fondului de Stat de Garantare a Creditelor, etc..

- Implicarea activă a instituțiilor de resort în dialogul direct cu antreprenorii în soluționarea problemelor cu care se confruntă producătorii din această ramură, colaborarea și suportul necesar în promovarea inițiativelor de îmbunătățire a cadrului normativ și legal pe domeniile în care există cele mai multe bariere, precum cel fiscal, vamal, asigurări medicale, piața muncii, accesul pe piețele externe de desfacere, promovare etc. ar contribui la îmbunătățirea climatului de afaceri.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Constrângerile majore cu care continuă să se confrunte climatul de afaceri vizează în principal unele prevederi ale Codului vamal, în special proiectul normativ ce prevede majorarea taxei la importul materiei prime, taxele și restricțiile aplicate pentru comercializarea anumitor produse autohtone pe piața externă, taxe înalte la importul utilajelor și a materiei prime, asigurările sociale, inspecția muncii, precum și promovarea slabă a producătorilor naționali pe piața externă. Concomitent, nivelul înalt al corupției, tehnologii învechite, barierele netarifare înalte, investițiile deficitare, care se rezumă în final la problema competitivității, toți acești factori împiedică dezvoltarea sectorului industrial. Accentul principal trebuie să se pună pe facilitarea comerțului transfrontalier, îmbunătățirea administrației fiscale și vamale, eliminarea barierelor birocratice pentru obținerea diverselor licențe, protecția drepturilor de proprietate, asigurarea unei activități adecvate și eficiente în principalele agenții de reglementare și transparența instituțiilor publice.
- Ținând cont de faptul că, în multe cazuri, calitatea învățământului de specialitate nu corespunde cerințelor pieței autohtone, reformarea sistemului de educație vocațional-tehnică este absolut necesară în vederea racordării acestuia la cerințele pieței muncii. Concomitent, creșterea sectorului informal, deficiențele înregistrate privind disponibilitatea personalului calificat, costurile înalte de tranzacție și un nivel înalt al riscului de țară conduc la dificultatea atragerii investițiilor străine în țară și corespunzător la reînnoirea tehnologiilor aplicate în sectorul industrial.
- Procesele de efectuare a achizițiilor publice continuă să înregistreze carențe și nu întotdeauna respectă principiile de asigurare a transparenței. Este necesar să se asigure proceduri de licitație mai competitive și să se intensifice auditul calității lucrărilor respective. De asemenea, trebuie să se consolideze transparența procedurilor de licitație pentru astfel de proiecte, să se asigure un tratament liber și egal pentru fiecare participant și să se creeze un mecanism clar de monitorizare și responsabilitate.

■ Transport

EVOLUȚIILE TRIMESTRIALE MAJORE

Eforturi în vederea conformării fiscale a transportatorilor au fost întreprinse de Inspectoratul Fiscal de Stat (IFS), în cadrul acțiunii „Serviciul Fiscal în ajutorul transportatorilor onești”, derulată în perioada 19 august-19 septembrie. Măsurile aplicate au vizat contracararea activităților de transport, cu scopul combaterii fenomenului de fraudă fiscală și a altor activități ilicite în acest domeniu, cauzate de transportul auto ilicit. În acest sens, au fost create grupuri de lucru mixte, cu participarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Finanțelor, IFPS și Inspectoratul General al Poliției. A fost adoptată Strategia de transport și logistică pentru anii 2013-2022, în conformitate cu obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020”. Documentul prevede domenii ale transportului absente în strategiile anterioare. Acestea prevăd, per ansamblu, facilitarea mobilității cetățenilor, precum și intensificarea relațiilor economice și a comerțului pe plan național și regional. A fost dat în exploatare primul segment de cale ferată cu ecartament european în țară, care permite conectarea pe calea ferată a Portului Internațional Giurgiulești cu rețelele feroviare din spațiul european. Totodată, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor intenționează să lanseze două curse de trenuri pentru pasageri – Basarabeasca-Cahul și Giurgiulești-Cahul. Negocieri în domeniul serviciilor aeriene au fost inițiate cu autoritățile Qatarului și Emiratelor Arabe Unite. În acest sens, au fost inițiate acorduri bilaterale ce vor permite lansarea unor curse

aeriane noi. În prezent, a compania low-cost din Emiratul Dubai, FlyDubai, a anunțat disponibilitatea de a opera curse aeriene săptămânale cu destinația Chișinău-Dubai, începând cu luna noiembrie anul curent. În urma unui concurs închis privind concesionarea activelor Aeroportului Internațional Chișinău, comisia de concurs a selectat compania rusă „UK Komaks”. La 4 septembrie, Guvernul Republicii Moldova a aprobat raportul privind rezultatele concursului. Cu toate acestea, în urma sesizării (nr. 39a/2013) a Curții Constituționale de către liberalii reformatori, Curtea a dispus suspendarea acțiunii Hotărârii Guvernului nr. 321 din 30 mai 2013 cu privire la aprobarea concesionării activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesionării acestora. Decizia Curții a amânat îndeplinirea prevederilor de concesionare până la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii sau hotărâri definitive. Ministrul Economiei a precizat că concursul a avut loc conform legislației în vigoare, iar decizia privind întreprinderea concesionară urmează să fie apărută în instanțele de judecată. Motivul invocat de CC constă în faptul că rezultatul concursului ar putea produce prejudicii și consecințe negative iminente pentru securitatea economică sau financiară a Republicii Moldova. Cu toate acestea, pe 12 septembrie, Guvernul a aprobat Hotărârea nr.715 pentru aprobarea Raportului privind derularea și rezultatele concursului de concesionare. Ca urmare, Curtea a pronunțat o altă decizie prin care suspendă în mod repetat acțiunile Guvernului în privința concursului de concesionare. Așadar, Curtea a interzis efectuarea oricăror acțiuni pentru punerea în aplicare a celor două hotărâri de Guvern suspendate (HG nr.321 din 30 mai 2013 cu privire la aprobarea concesionării activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesionării acestora și HG nr. 715 din 12 septembrie 2013).

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- În urma campaniei inițiate de IFS au fost realizate acțiuni de descurajare a activităților ilicite în domeniul transporturilor, care pune în pericol siguranța persoanelor, diminuează veniturile la bugetul de stat, totodată, combinându-se cu servicii de calitate joasă.
- Strategia de transport și logistică pentru anii 2013-2022 prevede dezvoltarea unui sistem eficient și performant de transport și logistică, atât pentru transportarea cetățenilor, cât și pentru a facilita operațiunile economice și comerciale pe piața internă și externă. Astfel, documentul prevede reabilitarea infrastructurii drumurilor, ceea ce va spori rolul geografic al Moldovei în interconexiunile de transport ce leagă UE de spațiul CSI.
- Lansarea liniilor de cale ferată cu ecartament european va facilita interconectarea feroviară cu spațiul european, atât în privința curselor de pasageri, cât și a transportării mărfurilor. Astfel, potrivit Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, până la finele anului urmează să fie lansată cursa de pasageri pe ecartamentul european Giurgiu-lești-Galați. Cea din urmă va fi extinsă ulterior pentru cursa de pasageri Cahul-Giurgiu-lești-Galați. În faza următoare, se planifică adaptarea acestei curse și pentru transportarea mărfurilor.
- Intrarea pe piața avia autohtonă a companiei FlyDubai va mări numărul de destinații accesibile (ca preț și localizare geografică) pentru cetățenii moldoveni, având în vedere conexiunile cu circa 60 de destinații, aflate în gestiunea companiei respective.
- Acțiunile Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” au fost transmise în concesiune pentru o perioadă de 49 de ani. Concesionarea urmează să fie însoțită de investiții din partea întreprinderii în valoare de 230 mln. euro, etapizate și condiționate de fluxul de pasageri, mișcările de aeronave și transportul cargo. În prima etapă se prevede extinderea terminalului, construcția parcurii auto, modernizarea pistei de decolare, peronului, sistemului de iluminare și a sistemului de drenaj. Ulterior, în funcție de numărul de pasageri, întreprinderea concesionară va trebui să construiască un terminal nou și a unui terminalul cargo, precum și să extindă parcare auto. Merită de menționat că rambursarea investițiilor se va efectua din contul veniturilor obținute din activitatea întreprinderii concesionale, care potrivit rezultatelor concursului, aprobate de Guvernul RM, a devenit compania rusă „UK Komaks”.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Măsurile de combatere a transportului ilicit, precum și a gărilor (semi)clandestine, vizează atât operatorii transportului ilicit, cât și persoanele care apelează la acest tip de servicii. Prin urmare,

pentru a descuraja asemenea practici, autoritățile sunt obligate să îmbunătățească condițiile transportului public și a celui privat care activează legal. Mai mult decât atât, acțiunile autorităților trebuie să cuprindă campanii de sensibilizare a opiniei publice, cu antrenarea activă a cetățenilor. Astfel, aceștia trebuie informați cu privire la riscurile pentru siguranța vieții, precum și referitor la urmările nefaste asupra încasărilor bugetare, generate de transportul auto ilicit.

- Potrivit estimărilor, implementarea Strategiei de transport și logistică pentru anii 2013-2022 va necesita peste 43 de miliarde de lei (sau 2405 mil. euro). Cheltuieli care urmează să fie acoperite de surse din bugetul de stat, investiții străine și alte surse deocamdată necunoscute. De asemenea, investițiile externe în dezvoltarea sectorului rutier vor trebui să constituie circa 1242 mil. euro. Din cauza costurilor ridicate și a imprevizibilității factorului politic pot fi întâmpinate dificultăți financiare în atragerea resurselor financiare din exterior, necesare pentru implementarea integrală a Strategiei.
- Atragerea companiilor low-cost care operează în zone geografice mai puțin accesibile pentru cetățeni generează beneficii generale pentru piața avia autohtonă. Cu toate acestea, autoritățile trebuie să-și concentreze eforturile în vederea atragerii companiilor low-cost ce operează curse către statele europene, care sunt puncte de destinație pentru emigranții moldoveni (Portugalia, Spania). Mai mult decât atât, negocieri în vederea posibilității multiplicării numărului destinațiilor și a diversificării acestora trebuie purtate cu reprezentanții companiilor care deja sunt prezente pe piața autohtonă, cum ar fi Wizz Air. Evidențiem faptul că în prezent Wizz Air operează curse doar către Roma și Veneția. Curse către alte destinații europene atractive pentru moldoveni sunt operate de aceeași companie, însă din țările vecine, România și Ucraina.
- Decizia CC de suspendare a acțiunii Hotărârii Guvernului nr. 321 din 30 mai 2013 cu privire la aprobarea concesiunii activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora pune în dificultate Guvernul, care a aprobat rezultatele concursului de selecționare a concesionarului. De fapt, Curtea a pus la îndoială procesul de selectare a întreprinderii concesionale, precum și condițiile concesiunii, care se referă și la clauza transmiterii acțiunilor pentru o durată de 49 de ani. Reieșind din faptul că Aeroportul de la Chișinău reprezintă un obiect de importanță strategică pentru țară, atât pe dimensiunea economică, cât și în privința securității spațiului aviac național, concursul de concesiune necesita un cadru de transparență mai larg. Mai mult decât atât, este îndoielnic faptul că timp de 35 de zile de la data transmiterii invitațiilor către potențialele companii interesate în acțiunile Aeroportului, din 7 companii vizate, s-au înregistrat la concurs doar două companii, ambele fiind din Federația Rusă. Or, potrivit condițiilor, concursul putea fi desfășurat din moment ce cel puțin două companii transmit cererile de participare. Pentru a exclude orice conflict de interese, având în vedere țara de origine a companiilor participante la concurs, organizatorii concursului (Ministerul Economiei) urma să asigure o participare echilibrată a companiilor și să excludă posibilitatea unei supra-reprezentări din partea companiilor care reprezintă o anumită țară. De asemenea, concursul privind concesiunea acțiunilor unui obiect național strategic trebuie să prevadă o abordare inovativă și pro-activă pentru atragerea activă a companiilor. Invitații de participare au fost transmise către companii occidentale care nu operează și nu cunosc bine piața avia din Europa de Est, în particular cea moldovenească. De aceea, pentru asigurarea unei competiții echitabile în cadrul concursului, obligațiile către organizatorul concursului (Ministerul Economiei) trebuie să prevadă desfășurarea, în mod transparent, a unor acțiuni de promovare comprehensive a ofertei. Cu toate acestea, orice corecție a rezultatelor concursului se pot solda cu pierderi financiare, reieșind din posibilele penalități pentru neîndeplinirea condițiilor concursului de concesiune de către partea moldovenească.

■ Energia

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În perioada monitorizată au fost prelungite consultări publice asupra câtorva documente strategice: Proiect de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Planului Național de Acțiuni privind Energia Regenerabilă

pentru anii 2013-2020, Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului „Biocombustibil solid”, ambele țin de diversificarea surselor energetice în țara.

Pe 8 august a fost semnat contractul de grant în valoare de 7 milioane Euro, finanțat de Uniunea Europeană, între Agenția Națională a Resurselor Minerale din România, în calitate de titular al proiectului, și Autoritatea de Management a Programului Operațional Comun România—Ucraina—Republica Moldova din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale, în care au fost stabilite cinci etape din acest proiect. Republicii Moldova îi revin 3 milioane de Euro pentru interconectarea rețelelor de gaze.

În rezultatul concursului de achiziții în vederea selectării contractorului pentru executarea lucrărilor de construcție, pe data de 21 august a fost semnat contractul de construcții cu consorțiul de companii JV Habau Pipeline Systems SRL, Romania (fondator fiind Habau Hoch- und Tiefbaugesellschaft m.b.H, Austria), Inspec SA, România și IPM-Partners România SRL, România.

În ziua Independenței a avut loc lansarea oficială a construcției gazoductului Iași-Ungheni, însă evenimentul a fost organizat simbolic, după ce multășteptate lucrări de construcții nu au fost începute. Motivul stăgării a lucrărilor este că se așteaptă finalizarea procedurilor de expropriere a terenurilor de pe traseul conductei și lipsa țevelor.

Înainte de Summit de la Vilnius Republica Moldova a devenit ținta presiunilor din partea Rusiei, inclusiv și în domeniul alimentării cu gaze naturale. Vizita la Chișinău a vicepremierului rus, Dmitri Rogozin a fost dedicată și problemei energetice, care a fost discutată cu ministru Economiei Valeriu Lazăr. Vicepremierul rus a atenționat voalat Republica Moldova ca ar putea avea probleme la asigurarea cu resurse energetice în sezonul rece.

Tradițional toamna înainte de începerea sezonului de încălzire, SA „Termocom” desfășoară o amplă campanie de vizitare a rău-platnicilor și comunicare cu fiecare debitor în parte cu privire la sumele datorate, convingerea acestora în vederea achitării restanțelor, modalitățile de achitare, precum și consecințele neonorării obligațiilor de plată. Rezultatele campaniei vor fi anunțate la mijlocul lunii octombrie.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Lansarea construcției gazoductului Iași – Ungheni este numai primul pas spre liberalizarea pieței gazului natural și securitate energetică a Moldovei, însă datorită procesului lent de construcții este greu de estimat data finisării lor și introducerea gazoductului în exploatare plină;
- Contractorul pentru executarea lucrărilor de construcție a depus o garanție de bună execuție de 5% din valoarea contractului, la semnarea acestuia, de aceea exista probabilitate ca gazoductul va fi construit cu respectare termenelor.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Lucrări de construcție gazoductului nu sunt executate la timp și în volum planificat. Principalele probleme care împiedică începerea activă a lucrărilor sunt proces neterminat de expropriere a terenurilor pentru construcția conductei de gaze, lipsa țevelor, care urmau să fie aduse spre sfârșitul lunii septembrie conform planului de lucru;
- În plus, ar trebui să acorde atenția asupra faptului că nu toate tipurile de lucrări de construcții pot fi executate în timpul iernii din cauza condițiilor meteorologice;
- Nu este clar la moment dacă toate persoanele, care au oferit terenurile pentru construcția gazoductului au primit compensații. În acest sens trebuie să fie adoptată o Hotărâre a Guvernului cît din partea României, atît și din partea Moldovei;
- În construcția gazoductului există și a doua etapă - modernizarea infrastructurii energetice pe ambele maluri ale Prutului. Aceasta prevede că gazele naturale din Europa vor ajunge în Republica Moldova și vor fi livrate către Chișinău, însă acoperire financiară pentru asemenea lucrări nu este prevăzută.

■ Societatea Informațională

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 3, a fost lansat serviciul guvernamental de plăți electronice MPay care permite achitarea online a serviciilor publice. Platforma E-stare civilă a fost completată cu alte trei servicii: extrasele multilingve de naștere, căsătorie și de deces. De asemenea, a fost lansat serviciul electronic e-apostilă, Republica Moldova devenind a doua țară în Europa, după Spania, care a introdus acest tip de servicii. În corespundere cu scopul Agendei de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), Centrul de Guvernare Electronică a semnat un memorandum de colaborare cu Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”. De asemenea, Centrul a lansat, împreună cu Serviciul Stare Civilă al Ministerului Justiției, proiectul privind Digitizarea fondului de arhivă a actelor de stare civilă. Procesul de elaborare și definitivare a Planului de Acțiuni pentru o Guvernare deschisă pentru anii 2014-2015 are loc cu participarea Grupului tematic E-Guvernare/Guverare (din cadrul Consiliului Național pentru Participare) și a reprezentanților Centrului de Guvernare Electronică. Până la finele trimestrului 3, autoritățile publice centrale urmează să prezinte angajamentele sectoriale pentru acest Plan. Proiectul legii pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a domeniului protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013-2018 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia se află în proces de examinare în Parlamentul RM. Pe 18 septembrie, Guvernul a aprobat Strategia „Moldova Digitală 2020”, care prevede acțiuni în domeniul dezvoltării societății informaționale și intensificării interacțiunii cetățenilor cu tehnologiile informaționale.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Serviciul de plăți electronice MPay facilitează achitarea rapidă pentru serviciile publice. De asemenea, pe lângă serviciile electronice în sectorul public, MPay poate fi utilizat și pentru serviciile comerciale. Sistemul de plăți MPay creează posibilitatea efectuării plății prin intermediul: cardurilor bancare, terminalelor de plată, sistemelor de e-banking. De asemenea, MPay prevede și plățile în numerar în cazul cetățenilor care nu dispun de acces la internet. Astfel, aceștia se pot adresa la ghișeele băncilor conectate la sistemul MPay sau la oficiile Poștei Moldovei.
- Eliberarea unui set mai extins de acte prin intermediul E-stare civilă permite trecerea la o etapă mai avansată în procesul de e-Transformare. Implementat începând cu noiembrie 2012, E-stare civilă prevedea solicitarea a două tipuri de acte: (i) certificatul privind starea civilă; și, (ii) avizul privind neschimbarea numelui și/sau prenumelui. Astfel, prin intermediul platformei date, cererile de obținere a actelor pot fi depuse la Terminalele QIWI de pe teritoriul țării, pe ecranul căruia este indicat logo-ul SSC.
- E-apostila va contribui la diminuarea implicării intermediarilor (notari și persoane cu procură). Aceasta ar putea îmbunătăți interacțiunea cetățenilor cu instituțiile statului și va permite reducerea barierelor birocratice și a incidenței cazurilor de corupție, prin eliminarea contactului direct cu autoritățile.
- În cadrul proiectului privind Digitizarea fondului de arhivă a actelor de stare civilă se prevede ca 4 milioane de acte de stare civilă să fie trecute în format electronic. De asemenea, aceasta va implica elaborarea unui sistem informațional pentru administrarea actelor digitizate. Astfel, se prevede ca până în 2020 toate actele de stare civilă să fie digitalizate.
- Scopul Strategiei „Moldova Digitală 2020” constă în crearea unor condiții favorabile atât pentru dezvoltarea, cât și pentru utilizarea largă a tehnologiilor informaționale și de comunicare (TIC), de către instituțiile publice, mediul de afaceri, precum și cetățeni. Strategia se bazează pe următorii piloni: (i) extinderea accesului și conectivității la infrastructura TIC în perioada 2013-2020, cu asigurarea accesului tuturor, inclusiv a cetățenilor (viteza de 30Mbps și prețuri accesibile pentru internet, tranziția la televiziunea digitală terestră, dezvoltarea rețelelor prin radioacces); (ii) diversificarea conținutului digital și a serviciilor electronice accesibile (elaborarea programului “Crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital din RM”, digitalizarea serviciilor publice); (iii) fortificarea capacităților de utilizare a TIC prin ridicarea gradului de utilizare a TIC de către

cetățeni (alfabetizarea digitală și crearea competențelor în domeniul TIC, implementarea programului "Educație generală digitală în învățământului general pentru toți", programe dedicate instruirii digitale a unui public mai larg și de echipare tehnologică a instituțiilor de învățământ).

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Pentru utilizarea pe larg a noului sistem de plăți MPay sunt necesare campanii de informare mai active, cu utilizarea unor instrumente mai diversificate vizând cetățenii care nu dispun de acces la internet. Sistemul MPay a fost lansat cu întârziere pe 17 septembrie, deși șeful Guvernului a cerut trecerea la plățile online pentru serviciile publice până pe 25 august.
- Chiar prețul pentru serviciile electronice incluse în E-stare civilă nu a fost majorat, la depunerea cererii pentru obținerea actelor, terminalul reține un comision în valoare de 10 lei.
- Strategia „Moldova Digitală 2020” include informație referitor la sursele potențiale de finanțare, precum și asistența ipotetică ce ar putea fi asigurată de actualii parteneri de dezvoltare a Republicii Moldova. Oricum lipsește descrierea detaliată a costurilor și suma estimativă pentru implementarea programelor și altor acțiuni prevăzute pentru dezvoltarea sectorului TIC în perioada 2013-2020. De asemenea, documentul nu prevede nicio măsură în vederea asigurării liberalizării sectorului și eliminării monopolului deținut în prezent de Moldtelecom. Considerăm că liberalizarea acestui domeniu poate genera competiție, dar și investiții semnificative care ar putea fi folosite ulterior întru realizarea obiectivelor trasate de Strategie.

■ Sănătatea publică

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie în domeniul dat poate fi menționată elaborarea și inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului interguvernamental cadru în domeniul migrației personalului medical. Acordul presupune stabilirea unui cadru legal comprehensiv integrat, respectarea principiilor etice de recrutare a personalului medical, cât și a drepturilor personalului medical emigrant, inclusiv prin: asigurarea recunoașterii calificărilor profesionale deținute, iar în caz de necesitate cu oferirea posibilității unui stagiu de adaptare sau a unei probe de aptitudini; asigurarea accesului la condiții decente de muncă și trai; asigurarea securității sociale și a sănătății personalului medical emigrant, etc.. Concomitent, au fost inițiate discuții și negocieri cu Ucraina și Norvegia privind oportunitățile de dezvoltare a chirurgiei cardiace pentru nou-născuți și pediatrie; modalitățile de colaborare în combaterea HIV SIDA; actualizarea acordului de colaborare între Republica Moldova și Ucraina în domeniul sănătății; finalizarea acordului de colaborare Moldova-Norvegia în domeniul finanțării sectorului spitalicesc și a sănătății publice; colaborarea mutuală între spitalele dintre țările noastre. Totodată, în cadrul Proiectului „Îmbunătățirea managementului mobilității cadrelor medicale în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, a fost creat un grup de lucru intersectorial, cu participarea experților internaționali și naționali care au facilitat realizarea schimbului de informații cu referire la practica internațională de negociere a tratatelor bilaterale ce reglementează mobilitatea cadrelor medicale, la fel contribuind la formarea abilităților practice ale participanților de negociere a acordurilor bilaterale în domeniu.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Colaborarea cu partenerii străini contribuie la efectuarea schimbului de experiență, atragerea tehnologiilor noi în domeniu, îmbunătățirea abilităților și capacităților cognitive și practice ale personalului medical, colaborarea mutuală între spitale, inclusiv dezvoltarea domeniilor de intervenții medicale efectuate.
- Misiunea de expertizare planificată în cadrul programului TAIEX cu suportul UE, va conduce la elaborarea unui cadru legislativ care va facilita cooperarea între universități și instituțiile medicale în vederea sporirii calității și eficienței învățământului medical superior din Republica Moldova.
- Datorită stabilirii cadrului legal în vederea asigurării condițiilor pentru migrația circulară a personalului medical, va crește drept rezultat calitatea serviciilor de sănătate prestate populației în țările-sursă, grație obținerii de către personalul medical emigrant a unor noi cunoștințe și abilități în

domeniu. Negocierea și încheierea unui astfel de Acord Bilateral cu un număr de țări, în particular din cadrul Uniunii Europene, dar nu numai, este determinată de importanța onorării angajamentelor asumate de către țara noastră prin susținerea adoptării Codului Global de Practici privind Recrutarea Internațională a Personalului Medical, cât și a realizării prevederilor punctului 33 al Planului de Acțiuni al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2013-2014.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși e salutară și binevenită semnarea unui șir de acorduri de colaborare cu alte țări, acordurile bilaterale nu reprezintă o soluție izolată în rezolvarea problemei migrației cadrelor medicale care, fără politici relevante în domeniu, nu își au efectul scontat. Acestea trebuie să fie completate cu mecanisme și politici eficiente de reținere a personalului medical, de îmbunătățire a condițiilor de muncă, de reintegrare în sistem a celor care s-au întors acasă, precum și multe altele.
- Problema asigurării unui nivel satisfăcător al indicatorilor de sănătate a populației rămâne a fi una acută. Indicatorii de sănătate a populației din Republica Moldova continuă să se înrăutățească, speranța de viață la naștere (69,13 ani) fiind una dintre cele mai mici în regiunea europeană, iar indicele mortalității rămâne în continuare unul înalt, Moldova clasându-se printre țările cu cea mai înaltă mortalitate.
- Exodul cadrelor medicale având ca principalele cauze salariile nesatisfăcătoare și condițiile neadecvate de lucru, creează mari dificultăți în organizarea și efectuarea măsurilor profilactice și antiepidemice în teritoriu. Fondul antiepidemic republican nu acoperă necesitățile în cazurile de situații excepționale și agravări epidemiologice.
- Dotarea cu utilaj medical al instituțiilor de sănătate publică rămâne a fi una foarte precară. Starea sanitaro-igienică și sanitaro-tehnică a unor instituții medicale este nesatisfăcătoare, condițiile de muncă improprii, ceea ce conduce la boli profesionale și la un nivel înalt al maladiilor cu pierderea temporară a capacității de muncă inclusiv în cazul personalului medical.